

GAZETA POLAKÓW W REPUBLICIE CZESKIEJ

GŁOS LUDU

WTOREK 23 GRUDNIA 1997 ROKU

TEL./FAKS (069) 66 07 252

NR 148 ♦ CENA 6,- Kč

UDANY KONCERT ŚWIĄTECZNY

»Cicha noc« w Trzyńcu

TRZYNIEC (kor) - „Takiego koncertu jeszcze nie było; mijamy więc nadzieję, że nie był pierwszym i ostatnim” - stwierdzili zgodnie w sobotę wieczorem wszyscy goście Koncertu Świątecznego, który odbył się w sali Domu Kultury „Trisia” w Trzyńcu.

A było co chwalić, na scenie zaprezentowały się bowiem wszystkie tzw. dorosłe zaolziańskie zespoły folklorystyczne, czyli ZPIT Zarządu Głównego PZKO „Olza”, przyjechali z Mostów „Górole”, reprezentowały też swoje środowiska we wspaniałym stylu zespoły „Bystrzyca”, „Suszanie”, jak też „Skotnica” z Orłowej-Lutni, a recytował katechizm Adama Sikory znany gałęziarz Tadeusz Filipczyk.

Duże brawa należą się wszystkim wykonawcom, ale przede wszystkim organizatorom koncertu i autorkom scenariusza - oliżankom Urszuli Niedobie i Michaeli Donocik. Scenariusz i cała impreza były bowiem przygotowane tak doskonale, że miłośnicy folkloru nie nudzili się ani przez chwilę. Nudy nie było przecież nawet podczas przerwy, gdyż można było w tym czasie zakupić prezenty gwiazdkowe w foyer w licznych stoiskach zespołów. Nie zabrakło więc kaset i płyt kompaktowych, wspaniałych piernikowych choi-

nek i domków, ozdób na choinkę, a w stoisku „Górol” można było nawet zakupić pięknie wydane „Pieśni nabożne” Adama Sikory.

Zabrzmiały pieśni Sikory również ze sceny, jak i koledy wszystkim znane - od „Bóg się rodzi...”, przez „Wśród nocnej ciszy...” aż po cudowną podhalańską „Ej, maluśki, maluśki...”. Podziwiano też występy taneczne - bystrzyckie i beskidzkie, „Suszanie” kujawiaka, oberka i tańce cieszyńskie, „Skotnica” - lubelskie i śląskie, „Olza” - ognisteo krakowiaka i dynamiczne tańce żywieckie, „Górole” natomiast - jak zwykle - folklor górali beskidzkich.

Trudno ocenić sobotni koncert w kilku słowach. Gdy lamano się oplakiem i zabrzmiała na sali „Cicha noc...” w wykonaniu chóru liczącego około 500 osób, z niejednego oka iza popłynęła. Powtórzę więc za T. Filipczykiem: „Za rok, w czas przedświąteczny, adwentowy...”

▲ Final trzyńskiego Koncertu Świątecznego, który odbył się w ubiegłą sobotę w Domu Kultury TRISIA.
Fot. FRANCISZEK BALON

NAGRODA POWĘDROWAŁA NA ZAOLZIE

Wyróżnione Śpiewactwo

Uroczystość wręczenia po raz XXV Śląskiej Nagrody im. Juliusza Ligonia odbyła się w ub. sobotę w Katowicach. Siedmiuosobowa Kapituła Nagrody, przyznawanej przez Zarząd Wojewódzki Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, na czele z prof. Janem Malickim wybrała laureatów czterech nagród indywidualnych, jedną nagrodę specjalnej (Polskie Radio, Rozgłośnia Regionalna w Katowicach) oraz jednej nagrody zagranicznej. W tym roku nagrodą zagraniczną powędrowała na Zaolzie, uhonorowana nią bowiem Zrzeszenie Śpiewactwa Muzyczne Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w RC. (h)

POGODA

WTOREK - Zachmurzenie umiarkowane do dużego, mglisto, przelotne opady mżawki. Temperatura w dzień 1-5 st., nocą 0 st., spr. przejaśnień od 0-4 st. C.
ŚRODA i CZWARTEK - Pochmurzenie, zamglenia, lokalne przejaśnienia. Od czwartku wzrost zachmurzenia, lokalne opady deszczu, w górach - śniegu. Temperatura w dzień 0-4 st., nocą od 0 do -4 st. C.

- Serdeczne życzenia pogodnych
- Świąt Bożego Narodzenia
- oraz wszelkiej pomyślności
- w Nowym Roku 1998 żyćcy
- wszystkim Czytelnikom
- „Głosu Ludu”

Rada Polaków w RC i Rada Przedstawicieli

- Radosnych świąt Bożego
  - Narodzenia w gronie najbliższych, szczęśliwego Nowego
  - Roku 1998 żyćcy członkom i sympatykom Polskiego
  - Związku Kulturalno-Oświatowego oraz ich rodzinom
- Zarząd Główny PZKO

POSIEDZENIE STAROSTÓW JABŁONKOWSKIEGO Bez dotacji dla ČSAD

JABŁONKÓW (kor) - Jak na razie nie zaplaca podbeskidzkie gminy monopolistycznemu w tym regionie przewoźnikowi - czeskosłowackiej spółce ČSAD - sum, jakie żąda spółka od urzędów gminnych na pokrycie kosztów związanych z tzw. nierenotnymi połączeniami autobusowymi.

Poinformował nas o tym po spotkaniu Stowarzyszenia Gmin Regionu Jabłonkowskiego starosta Mostów k. Jabłonkowa Augustyn Martynek.

„Na naszym posiedzeniu, które odbyło się pod koniec ub. tygodnia w Łonej Dolnej, powołaliśmy komisję, której głównym zadaniem będzie przeprowadzenie rozmów z przewoźnikiem” - mówi A. Martynek. „Uważamy bowiem, że chodzi o sumy zbyt wysokie (w wypadku Mostów chodzi np. o 420 tys. koron) i będzie trzeba zastanowić się nad lepszym rozwiązaniem

w tej kwestii. W każdym razie oczekujemy do 15 stycznia, kiedy miałyby się odbyć spotkanie przedstawicieli ČSAD ze wszystkimi członkami naszego Stowarzyszenia”.

► Ciąg dalszy na str. 2

■ Z KRAJU ■ ZE ŚWIATA

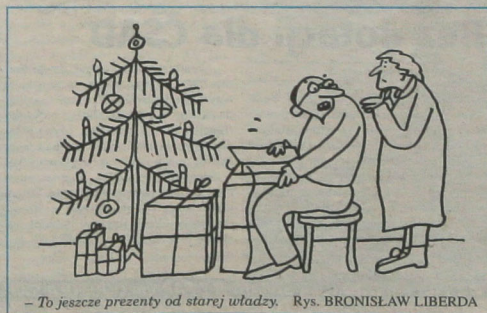
■ Ustępujący szefowie resortów spraw zagranicznych oraz przemysłu i handlu - Josef Sedivy i Karel Kühnl - wyrazili zgodę objęcia tejsz ministerialnych w nowym rządzie RC, utworzonym przez desygnowanego na premiera Josefa Tošovskiego. (lit)

■ Hongkongska służba zdrowia poinformowała o przyjęciu do szpitala kolejnej, dziewiętej osoby - 6-letniego chłopca - chorej na „ptasią grype”. W niedziele zmarła na tę chorobę 13-letnia dziewczynka.

■ Trzy osoby zginęły pod gruzami wysykiego na 10 metrów muru klasztornego w miejscowości Letere w pobliżu Neapolu.

■ Biblioteka Narodowa im. Szechenyiego w Budapeszcie zawiesiła na okres świąteczny swoją działalność, by oszczędzić na ogrzewaniu ok. 10 tys. dolarów.

■ Od 1 stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2000 r. samochody elektryczne będą mogły parkować gratis na wszystkich płatnych parkingach w Niecei.

- To jeszcze prezenty od starej uladzy. Rys. BRONISŁAW LIBERDA

Kiedy »GL«

Do końca 1997 roku „Głos Ludu” ukazuje się jeszcze 2-krotnie, a mianowicie: w sobotę 27 bm. o objętości 6 stron i we wtorek 30 bm. na 8 stronach. Pierwszy nr w 1998 roku ukazuje się w sobotę 3 stycznia. (r)

KONCZY SIĘ ROK KULTURY POLSKIEJ W REPUBLICIE CZESKIEJ

Przed rokiem ogłosiła Rada Polaków rok biczący Rokiem Kultury Polskiej w RC. Stało się tak dlatego, że w roku 1997 obchodzili swoje jubileusze cały szereg polskich organizacji. Nie tylko zaolziańskich - 110-letnie założenia Klubu Polskiego przypomnieli sobie przecież Polacy mieszkający w Pradze; na Zaolziu 50-leciem odbyły się huczne obchody 50-lecia PZKO i 75-lecia PPTS „Beskid Śląski” oraz jubileusze innych polskich organizacji.

„W celu propagacji działalności naszych organizacji i instytucji polskich również spoza Zaolzia wydziliśmy w roku ubiegłym kalendarz roczny w tym roku oraz zorganizowaliśmy w regionie” - sporo imprez poza naszym regionem” - mówi członkini Rady Polaków Danuta

Branna. „Chodziło np. o wyjazd chóru „Hutnik” na przegląd pieśni chórnej w Ujściu nad Łabą czy prezentacje „Collegium Canticorum” w Ołomuńcu, jak również kończący praktycznie Rok

Cieszyńskim. Jak powiedział nam D. Branna, był on wesołym rodzajem prezentem dla tych wszystkich, którzy przez cały rok ofiarnie pracowali w polskich organizacjach i zespołach.

Imprez było sporo

Kultury Polskiej wieczór autorski Renaty Putzlicher połączony z mini-recitaleem aktorki Sceny Polskiej Teatru Cieszyńskiego Lenki Peśak - odbył się on również w Teatrze Muzycznym w Ołomuńcu 8 grudnia”.

Jedną z najważniejszych imprez zorganizowanych w ramach Roku Kultury Polskiej był z pewnością wieczór literacko-muzyczny „Przejazdem”, który miał miejsce 1 grudnia w Teatrze

„Chociaż nie wszystkie nasze zamierzenia udało się zrealizować, zdobyliśmy nowe doświadczenia organizacyjne, które pomogą nam w realizacji przyszłorocznych planów. Na pewno ponownie odbędzie się koncert adwentowy, z innymi tym razem gośćmi, a chcielibyśmy też w przyszłym roku pod koniec wakacji zorganizować „Dni Polsko-Zaolziańskie” w Brnie, podczas których zaprezentowałyby się Teatr La-

lek „Bajka”, Scena Polska Teatru Cieszyńskiego oraz któryś z naszych chóarów. Miałaby też towarzyszyć tej imprezie wystawa polskich plastyków” - powiedziała D. Branna.

Do Roku Kultury Polskiej włączył się też „Kurier Praski” z seria artykułów i wywiadów z czeskim tłumaczem literatury polskiej.

Kongres Polaków natomiast wydał np. w 1997 roku książki „Polotane zwycięzcy” Anieli Kupiec oraz „Szością wygrawa” Bronisława Libery, Ośrodek Dokumentacyjny Kongresu Polaków zaś zorganizował kilka ciekawych wystaw.

„W tym kierunku chcielibyśmy kontynuować naszą działalność również w przyszłym roku” - poinformowała „GL” Danuta Branna. (kor)

**OD PONIEDZIAŁKU
DO NIEDZIELI**

15 - 21 XII

● Samolot tadjyckich linii lotniczych lecący do Zjednoczonych Emiratów Arabskich rozbił się nad pustynią. Zginęło 86 osób.

● W wyborach komunalnych w Portugalii zwyciężyła rządząca Partia Socjalistyczna.

● Izraelski dziennik „Haarec” doniósł, że w ostatnich miesiącach doszło do kilku tajnych spotkań w Europie między przedstawicielami USA i Iranu.

● Według niemieckiej stacji telewizyjnej RTL, w wzięczeniach tureckich przetrzymywanych jest przeszło 10 tys. więźniów politycznych, którzy poddawani są torturom.

● Prezydent RC, Václav Havel, mianował do funkcji premiera prezesa Narodowego Banku Czeskiego, Josefa Tošovskiego.

● Polska, Czechy i Węgry podpisały w Brukseli protokół o przystąpieniu do NATO.

● Według francuskiego prezydenta J. Chiraca, ONZ powinno znieść sankcje wobec Iraku po spełnieniu przez Bagdad rezolucji ONZ.

● Sejm RP potwierdził wyrok Trybunału Konstytucyjnego, którym zostali w Polsce wprowadzonymi ponownie prawie zupełnie zakaz przerywania ciąży.

● Według informacji pracowników ONZ, w wojnie domowej w Afganistanie jest rzeczą normalną, iż jency są zabijani. Dotyczy to również ludności cywilnej.

● Zwycięzcą wyborów prezydenckich w Korei Południowej został przewodniczący opozycyjnego Kongresu Narodowego dla Nowej Polityki, Kim Te-dżung.

● Nieopodal lotniska w greckich Salonikach spadł samolot ukraiński z 70 osobami na pokładzie. Wszyscy zginęli.

● Tajfunowi „Paka”, który nawiedził wyspę Guam na Pacyfiku, towarzyszył wiatr wiejący z szybkością 380 km na godz., co jest rekordem w skali naziemnej planety.

● Na spotkaniu szefów dyplomacji państw Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie Polska przejęła na następny rok przewodnictwo Organizacji.

● Szwedzki Bank Narodowy zakupił podczas II wojny światowej od Niemiec około 60 ton złota - poinformowała w Sztokholmie komisja banku.

● W Santa Monica w Kalifornii otwarto jedną z najbardziej nowoczesnych galerii na świecie, Ośrodek Getty'ego.

● Bank Światowy zatwierdził pożyczkę dla Polski w wysokości 200 mln dolarów na likwidowanie skutków lipcowej powodzi.

● Singapurski samolot rozbił się na południu Sumatry. Zginęło 104 osoby znajdujące się na pokładzie.

● Premier Słowacji, Vladimír Mečiar, stwierdził, że nie ma zamiaru spotkać się z nowym czeskim premierem, Josefem Tošovskim.

● W ostatnim tygodniu silne mrozy w Polsce spowodowały 28 śmiertelnych ofiar.

● Geologowie doszli do wniosku, że rezerwy ropy naftowej w pobliżu jeziora Athabaska w kanadyjskiej prowincji Alberta zdecydowanie przewyższają zasoby znajdujące się na całym Bliskim Wschodzie.

● Zdobywca obu biegunów, polski polarnik Marek Kamiński, ponownie wyruszył na Antarktydę, by zdobyć najwyższy szczyt tego kontynentu - Mount Vinson.

● Komandosi rosyjscy zastrzelili w Moskwie terrorystę, który wziął jako zakładnika dyplomata szwedzkiego. Podczas akcji zginął również jeden komandos.

● Trzecia osoba zmarła w Hongkongu na „ptasią gripę” wywołaną przez wirus H5N1, dotychczas występujący tylko u drobiu.

● Ministerstwo spraw zagranicznych Polski i Czech, Bronislav Geremek i Jaroslav Sedivý, spotkali się w Krakowie.

● Najwyższy Kaukaski Sąd szaria-tu wydał wyrok śmierni na prezydenta Rosji, Borysa Jelcyna.

● W stolicy Wenezueli, Caracas, rozpoczęła działalność pierwsza w Ameryce Łacińskiej jednostka policji poruszająca się na wrotkach. (M. B.)

◆ W ostatni dzień nauki 1997 r. uczniowie polskiej szkoły w Karwinie - Nowym Mieście zebrał się w szkolnym teatryku, by przypomnieć sobie twórczość Adama Mickiewicza, w 1998 r. przypadnie bowiem dwusiemna rocznica jego urodzin. Przy dźwiękach muzyki Fryderyka Chopina recytowano fragmenty utworów wiejszcza. Dzieci z klas I-V zamiast punktów „zdobywały cukierki w guście, którego tematem było życie i twórczość A. Mickiewicza. Po przewie do konkursu o tematyce mickiewiczowskiej przystąpili uczniowie klas VI-IX. Odpowiedzi oceniali jury w składzie Helena Legowicz, Marek Michalek i Roman Baran. „Do konkursu co chwila włączala się także publiczność - można było zdobyć cukierki lub punki dla swej drużyny” - pisze do „GL” Lenka Strzyż. Zwycięstwo w kategorii klasy VI-VII odniosła drużyna w składzie Janka Marynek, Rafał Marciniak i Gracjan Mitech. W kategorii klas VIII-IX wygrała klasa IX z reprezentacją w składzie Daniel Matteoni, Darniel Rzymanek i Jakub Smeja (na zdjęciu poniżej). Spotkania prowadziła Jadwiga Palowska, dyrektorka szkoły (zdjęcie u góry od lewej); na zdjęciu z prawej - Zuzka Gorgol recytuje wiersz: „Panice i dziewczyna”.

Zdjęcia: TOMASZ ŚMIŁOWSKI

KARWIŃSKA STACJA REJESTRUJE OKOŁO 15 TYSIĘCY DAWCÓW

Potrzebna krew

KARWINA (wak) - Stacje krwiodawstwa powoli odnawiają zapasy krwi. Po powodzi było jej bardzo mało. W niektórych szpitalach chciano nawet zamykać bloki operacyjne.

Nie narzekała w tym okresie na brak krwi Powiatowa Stacja Krwiodawstwa w Karwinie. „To dlatego, że mamy jedną z największych w kraju baz honorowych dawców. W karwińskiej stacji zarejestrowanych jest ich bowiem ok. 15 tysięcy. Chociaż jest to liczba imponująca, nadal poszukujemy nowych krwiodawców” - twierdzi Miłan Roček, prezes Klubu Honorowych Dawców.

W związku jednak z tym, że z powodu rekonstrukcji budynku stacji był przez kilkanaście dni nieczynny, trzeba obecnie uzupełnić bank o nowe zapasy. Wszyscy dawcy, zwłaszcza jednak ci, którzy mają grupę krwi RH minus, proszeni są o zgłoszenie się w Powiatowej Stacji Higieny w Karwinie-Raju we wtorek 30 grudnia w godz. od 6.00 do 9.00.

Warto przypomnieć, że mężczyźni mogą oddawać krew najwyżej cztery, kobiety trzy razy w roku. Krew może

oddać każda osoba w wieku od 19 do 60 lat, ważąca minimalnie 50 kg i ciesząca się dobrym zdrowiem. Każde oddanie, po zyciodajnym płynu poprzedzone jest szczegółowym badaniem internistycznym i specjalistycznym - informuje siostra przełożona Jarmila Winklerová.

**PODROŻĘJĄ OBIADY W STOŁÓWKACH
Koniec z subwencjami**

Od przyszłego roku państwo przestaje subwencjonować posiłki dla przedszkolaków, młodzieży szkolnej i studentów. Za obiady w stołówkach przyjdzie zapłacić rodzicom o 30 proc. więcej, aniżeli w tym roku. Podróże też mieszkanie w internatach szkolnych. Według nowych przepisów za zakwaterowanie najwyżej kategorii placić będzie młody człowiek od 800 do 1200 koron miesięcznie, za pokój II kategorii - od 500 do 700 koron.

Jak poinformowała np. MF Dnes”, uczniowie Średniej Szkoły Zawodowej w Ostrawie-Hrabovce będą od nowego roku za internat trzy razy więcej. Niektórzy w tej sytuacji zapewne zdecydują się do szkoły na dzieńmiennie dojeżdżać, co z kolei podniesie im mnożstwo czasu - i pieniądze zresztą też, jako że bilety też kosztują coraz więcej.

■ Z POLSKI

● Polacy najchętniej sprzedają Wigilię w gronie rodzinnym - prawe 75 proc. badanych przez OBOP będzie obchodziło ten wieczór w sobie w domu wśród najbliższych rodziny, zaś ok. 17 proc. zasiadzie do stołu wigilijnego z rodziną, z którą nie mieszka.

● Wzmocniona kontrola ciężarówek wiozących do Polski owce otrzymała spowodowała wczoraj rano zawieszanie granicznym Kocobędzko-Boguszowiec; na wjazd do kraju oczekiwali ok. 8 godzin. Po południu został „Lorek” rozładowany.

Brakło biletów

CZ. CIESZYN (h) - Na tradycyjny Bal Akademicki, który odbędzie się w Szczepana, 26 grudnia br. w hotelu „Piast”, zabrakło już niestety biletów. Jak powiedział przedstawiciel organizatorów balu, Antoni Łacek z ZG PZKO, świadczy to niewątpliwie o popularności tej imprezy. Biletów sprzedano w tym roku 415, zainteresowanych byłoby jednak o wiele więcej. Niestety, każdy lokal dysponuje ograniczoną liczbą miejsc.

ROZMOWY NT. GAZYFIKACJI NIE PRZYNIOSŁY WYNIKÓW

Walka o czyste powietrze

MILIKÓW (kor) - Przyjdzie jeszcze milikowianom powalczyć o czyste powietrze, rozmowy bowiem ze spółką akcyjną „Północnomorawska Gazownica” na temat gazyfikacji gminy nie przyniosły na razie żadnych wyników.

Jak poinformował na starosta Stanisław Martynek, zdaniem przedstawicieli spółki byłaby gazyfikacja Milikowa zbyt droga, gdyż odbiorców gazu jest za mało.

W każdym razie jednak Urząd

Gminy postara się zrobić wszystko po, by gaziogaz dotarł również do Kobuzowa.

„Jeżeli nie od strony Bystrzycy, to będziemy rozmawiać na temat podłączenia naszej gminy do gaziociągi w Boconowicach bądź w Nawsiu. Chociaż byśmy mieli płacić nawet za metr sześcienny gazu o koronę więcej niż w innych miejscowościach. Bo najważniejszą sprawą jest dla nas czyste powietrze” - powiedział redaktor „GL” Stanisław Martynek.

■ DZIŚ NA ANTENIE

Dziś o godz. 17.40 na UKF 105.3 i 107.3 MHz nadany zostanie ostatni w tym roku „Głos Chrześcijan”. W wyczerpującej porządziej Wigilię Bożego Narodzenia gościem redaktora Marka Michałka będzie ksi. Senior Bogusław Kokotek. (cd)

Bez dotacji dla ČSAD

Dokorčenje ze str. 1

Ostatnim wreszcie punktem programu były przygotowania do zawodów narciarskich „Beskidzka Narta” - odbędą się one na początku lutego w Nydku (biegi) oraz w Mostach (discypliny zjazdowe i bieg) i będą zorganizowane z myślą o uczniach polskich i czeskich szkół z całego Podbeskidzia. Impreza zostanie pod patronatem Domu Dzieci i Młodzieży w Jablonkowie, a Stowarzyszenie Gmin Regionu Jablonkowskiego przeznaczy na ten cel 25 tys. koron.

Dalszym ważnym tematem była sprawa odwozu odpadów. Starostowie zdecydowali, że firmy, które trudnią się odwozem w tej chwili, będą tak czyniły jeszcze w pierwszym półroczu przyszłego roku, później zaś wszystkie gminy ogłoszą konkurs, który miałyby wyłonić nowego przewoźnika. Rozmawiano też na temat przystąpienia do tworzącego się euroregionu Śląsk Cieszyński.

■ Z PAP-em DOOKOŁA ŚWIATA ■ Z PAP-em DOOKOŁA ŚWIATA ■ Z PAP-em DOOKOŁA ŚWIATA ■ Z PAP-em DOOKOŁA ■

Schorowany Rembrandt

Namalowany w 1659 r. autoportret Rembrandta van Rijna wskazuje, że malarz cierpiął na rozmaite choroby - uważa dr Carlos Espinel, kolumbijski lekarz, pionier diagnozowania chorób na podstawie dzieł malarskich. Espinel (twierdzi, że malarz, leczący podczas malowania portretu 53 lata, wygląda jak przedwczesnie postarzały człowiek w wieku 70-80 lat. Jego oczy odzwierciedlają wysoki poziom cholesterolu we krwi, sugerują też arteriosklerozę. Na twarzy znajduje się 9 czerwonych plamek typowych dla starzejących się białych mężczyzn. Nabrzmiała żyła na czole wskazuje, iż malarz cierpiął na artretyzm, bóle głowy i stawów.

Zdaniem Espinela, przynajmniej niektóre schorzenia dostrzegane na autoportrecie Rembrandta były dziedziczne, ponieważ na portrecie jego matki występują takie same objawy przedwczesnego starzenia się. Jednakże Espinel wyjaśnia,

że w tym samym 1659 r. Rembrandt przeżył wielką tragedię osobistą, stracił żonę i troje z pięcioro dzieci, a także dom, kolekcję dzieł sztuki i cały majątek. Te przeżycia psychiczne mogły spowodować również komplikacje zdrowotne.

Dr Espinel odkrył także, iż namalowany przez Masaccio zebrak (na obrazie „Beggars”) miał objawy paraliżu dziecięcego (polio), a Kupidyń („Cupid”) Caravaggio - młodzieńczy artretyzm.

Powrót do Boga

Według opublikowanych w niedzielę wyników sondażu, przeprowadzonego przez amerykański ośrodek badań kosztownych, w ostatnich latach wyraźnie wzrosła religijność w USA i coraz więcej Amerykanów wierzy w Boga i cuda.

71 proc. respondentów ośrodka „Pew Research Center” zapewniło, że nigdy nie wątpiło w istnienie Boga; 10 lat temu liczba ta wynosiła 60 proc. Wzrosła też o 14 proc. liczba osób wierzących, że cu-

dał pochodzą od Boga. Obecnie twierdził 61 proc. ankietowanych osób. Natomiast liczba Amerykanów uznających modlitwę za ważny element codziennego życia wzrosła z 41 do 53 proc..

»Czarna księga« krytyków Stalina

Wnuk Stalina, 59-letni Jewgienij Dżugaszwili, były pułkownik armii radzieckiej, postanowił uczcić 118. rocznicę urodzin dyktatora, tworząc „Czarną księgę” zawierającą nazwiska i zdjęcia jego wrogów. W poniedziałkowym wydaniu dla telewizji gruzińskiej ostro zaskatował dziennikarzy i historyków, którzy „potępił i wyszydził” Stalina.

Dżugaszwili powiedział, że „Czarna księga” będzie zawierać nazwiska i zdjęcia wrogów Stalina, by „ludzie ich zobaczyli”. Kopia księgi będzie się znajdowała w muzeum Józefa Stalina w Gori, gdzie się urodził, a druga w Tbilisi, w sie-

dzibie ruchu na rzecz spójniejszego Stalina, na którego czele stoi Dżugaszwili. W ten sposób, iż ruch ten, mający na celu poprawę reputacji Stalina, skupia 50 tys. ludzi z terenów całego byłego ZSRR.

W niedzielę z okazji urodzin Stalina ok. 200 osób zebrało się w Tbilisi, by odczytać kwiaty pod jego pomnikiem i wybrać samo wzięło udział w wiecu poświęconym jego pamięci.

Sprawka szaleńca?

Już trzy słoiczki konfitur firmy Schwartau z przyklejonymi wizerunkami etykietyk „awaga trucizna!” odkryto w Niemczech. W dwóch poprzednich słoiczkach konfitur firmy Schwartau, w których umieszczono analogiczne ostrzeżenie, policja wykryła substancję używaną do produkcji miodu na szczytach.

Człowiek, który grozi systematycznym zatrucianiem konfitur Schwartau, namaga się od producenta dostać sumy pieniędzy.

nie sygnowane materiały publicystyczne i informacyjne pochodzą z satelitarnej serwisy informacyjnego Polskiej Agencji Prasowej.

PRZEZ KOSZARZYSKA

»Dla widoku z wysokości 7 tys. metrów maszyn Mount Everestu i Hooce i wszystkich tych lodowcowych piramid warto było podjąć ten wysiłek« - twierdzi zgodnie Roman Koch i Wiesław Chrzyszcz, członkowie kierownictwa karwińskiej wyprawy w Himalaje, która odbyła się w dniach 2 września - 22 października 1997 roku.

Zanim obaj inicjatorzy tego niezwykłego przedsięwzięcia wybrali się na dach świata, zasmakowali w klasycznej turystyce. Biwakowanie w górach było ich żywiołem. A zaczęło się całkiem prozaicznie. Po ósmej klasie w stonawskiej polskiej szkole postanowili we dwójkę, jak przystało na niezależnych kolegów, spędzić parę dni na łonie beskidzkiej przyrody. Pomieszkali w namiocie w sąsiedztwie ośrodka PZKO w Koszarzyskach. Kolejne wakacje spędzali już na obozach wędrownych. Po kilkakrotnym przemaszerowaniu Beskidów zmierzili się z Małą Fatrą, Rohaczami, Tatrami. Aż stwierdzili, że taka turystyka przestała ich już zadowalać.

»Pomyśleliśmy, że warto by spróbować czegoś bardziej emocjonującego, ca rozszerzyliby nasze horyzonty. Wspinaczkę wysokogórską. W roku 1980, kiedy mieliśmy po 19 lat, poznaliśmy pana Josefa Weisseira z sekcji alpinistycznej KS Banik 1 Maja, który krótko wcześniej nas na pierwsze ćwiczenia w Ligocie Kameralnej. Potem zawiózł nas na skałki na Goduli, na Porubce pod Żyliną, następnie w Tatry... Odtąd już sami zaczęliśmy wyjeżdżać na tatrzańską wspinaczkę. Byliśmy w rumuńskich górach, w Jugosławii, na Kaukazie, w Alpach i innych górach Europy. W 1995 roku zafundowaliśmy sobie wyjazd do USA. Była to turystyka połączona ze wspinaczką na skałkach w kilku parkach narodowych, w tym również w Górach Skalistych...«

Już przed wyjazdem do Ameryki zakiełkowała myśl o zorganizowaniu ekspedycji w Himalaje. Nie zwlekał z jej urzeczywistnieniem. Najpierw trzeba było wybrać szczyt do zdobycia i skompletować zespół. »Chcieliśmy, aby to siedmiu wspinaczy o nie najwyższym współczynniku trudności i aby byli zlokalizowani w miarę ciekawym turystycznie rejonie. Zdecydowaliśmy się na wspinaczkę kawalek tego Nepalu. Na ośmiu wspinaczach nie rzucaliśmy się nie tylko z respektu przed taką wysokością, ale także z względów finansowych. Ba im wyżej, tym drożej. Zezwolenie na wspinaczkę kosztuje...«

Jak się zatłumaczył ten zezwolenie? »Wysłał się do ministerstwa turystyki Nepalu podać szczyt, na który chce się wjechać, okres, w którym wyprawa się odbędzie, oraz imienną listę uczestników. Po kilku miesiącach przychodzi odpowiedź, niekoniecznie pozytywna. Jeżeli ministerstwo wyrazi zgodę na wspinaczkę, zażąda konkretnej kwoty pieniędzy, podając numer konta, na które należy je przelać. Zanim to należy niezwłocznie spełnić. Po jakimś czasie pędem otrzymuje pokwitowanie oraz zgodę na wejście na szczyt. Nasze podanie o zezwolenie wjechała na Makalu II wysłał w września 1996 roku, a zimą już przekazywaliśmy do Nepalu pieniądze. Zapłaciłmy łącznie 6500 dolarów amerykańskich. Makalu II kosztuje 4000 USD bez względu na to, ile osób na nie wjeżdże, do siedmiu włącznie. Opłata dla ekspedycji 8-12 osobowej wzrasta o 500 USD od każdej dodatkowej osoby».

Skąd wzięli te pieniądze? Z własnych oszczędności, z rodzinnych budżetów. W końcu 550 USD to znowu nie tak dużo. Ale schody zaczęły się dopiero, kiedy trzeba było zebrać kolejne 1 700 000 koron. Bo tyle wyniósł kosztorys ekspedycji. Na szczęście udało im się dotrzeć do kilkunastu sponsorów, którzy pokryli część kosztów. Dzięki temu konta osobiste naszych himalaistów nie zostały całkowicie zrujnowane. Obaj moi rozmówcy wyrazili szczególną wdzięczność UM w Karwinie, UG w Stonawie, dyrekcji Zjednoczenia OKD, ich macierzystej Kopalni „Armia Czechosłowacka”, firmom Prokon, ODS, Karimpex, Polaltex, Autoprofi Navratil, a także ZG PZKO, które swoją awią odwoziło himalaistów wraz z ekwipunkiem na lotnisko do Pragi. W samolocie czeskich linii lotniczych CSA, lecącym do Frankfurtu a. M., miejsca zajęło dwunastu karwińskich wspinaczy wysokogórskich, z których prawie wszyscy - poza Pęgrmikiem, który już wcześniej zaliczył siedmiotysięcznik - lecieli do Nepalu po nowe osobiste rekordy wysokości. Byli to: Ferdinand Badík, Lech Omok (członek kierownictwa), Petr Hladký, inż. Roman Koch (szef wyprawy), dr med. Tadeusz Pięga, Milan Pęgrmík, Otto Pukowicz, Miroslav Kováčičin, Albert Tkáč, Libor Tkáč i Vladislav Wanekl.

Kolejne etapy lotu prowadzili do stolicy Bangladeszu, Dhaki, a stąd do Katmandu, stolicy Nepalu. Na lotnisku w tej himalajskiej metropolii oczekiwał na nich Navang Sherpa. Właściciel biura podróży. Załatwił ekspedycji kontakt z ministerstwem turystyki, wynajął kuchnię obozową i główny namiot obozowy, w którym członkowie ekspedycji spędzają większość dnia, jeżeli nie są na szlaku. W nim też wspólnie spożywają posiłki, prowadzą narady, dyskusje, spotkania towarzyskie. Navang dał naszym himalaistom do dyspozycji przewodnika Sirdara oraz kucharza. Sirdar prowadził całą ekspedycję i był szefem karawany 50 tragarzy. Natomiast kucharz był odpowiedzialny za zakup prowiantu i przyrządzenie posiłków zarówno na trasie, jak i w bazie, która została zbudowana po 12 dniach marszu na wysokości 5600 metrów.

Karwińska wyprawa dotarła do Katmandu 3 września. Na trasę pod Makalu II zaś wyruszyła w sześć dni później. Okres ten przeznaczono na zakup jedzenia, a także brakujących elementów wyposażenia, załatwienie formalności w nepalskich urzędach, no i na pakowanie całego majdanu. W górę trzeba było zabrać oprócz sprzętu alpinistycznego i prowiantu, namioty i śpiworów również 30-kilogramową apteczkę, paliwo, baterię słoneczną, która służyła do dotadowywania akumulatorów zasilających nadajnik radiowy oraz kamerę wideo itp.

»Przez pierwsze tygodnie marszu odżywialiśmy się głównie w wioskach, które napotykalimy na trasie. Dopiero jak się cywilizacja skończyła, sięgaliśmy do własnych zapasów».

A w tych nepalskich wioskach są jakieś hotele, pensjonaty, restauracje? »No, bez przesady. Oni to nazývają lodziami. Łodzia to po prostu mieszczynie w chacie, zamieszkałej przez tamtejszych góralsi, przystosowanej do podejmowania turystów. Można tu usiąść, spożyć posiłek i spędzić noc.

W HIMALAJE

Tyle, że higiena standardu to absolutnie od europejskich standardów. Bysłoby różnie. Gdzieniedzie matosa było spędzić noc w łóżku, na materacach i pod kołdrą. Ale spaliliśmy też w chałkach uplecionych z trzciny, na ubitej ziemi i w własnym śpiworze. Rano zaś budziliśmy się pokąsani przez insekty. W schroniskach tych ugotowali nam automatycznie kolacje. Co podawali? Właściwie ciagle to samo. Nazywało się to »dalbat«. A składało z ryżu, który jest podstawowym składnikiem każdego dania, i kawałka mięsa z reguły kurzego oraz sosu z soczewicy lub grochu. Do tego jarzyny. Z mięsem było różnie. Raz przekonywali nas, że zabiłi dla nas cztery kurki, a na talerzach tego było, jak z potowy jakiegoś cherlaka. Resztę prawdopodobnie zjadła wioska. Innym razem musieliśmy na słowo uwierzyć, że spożyjemy młodego kozłaka, choć myśmy odnosiłi wrażenie, że możemy się z stelumim wrażeń. Szczęśliwi byliśmy od tego przeżuwania przez kilka dni».

W niedzielę 21 września 1997 roku czolowa grupa osiągnęła metę wstępnego etapu. Chrzyszcz, Pęgrmík i L. Tkáč, którzy mieli mniejsze od swoich kolegów kłopoty z aklimatyzacją, wyprzedzili pozostałych uczestników ekspedycji o parę godzin, a niektórych nawet o kilkadziesiąt godzin i jako pierwsi dotarli na wysokość 5600 metrów, gdzie zaplanowano budowę

podstawowej bazy. Nazajutrz cała trójka zabrała się do rozbijania namiotu centralnego i przygotowywania gruntu pod sześć namiotów mieszkalnych. Przeprowadzili też inwenturę żywności, która przylataskali tragarze. »Aklimatyzacja, czyli dostosowywanie się do życia w niesamowicie niskich temperaturach trwa cały czas. U każdego ma ona inny przebieg. Kilka kolegów nawet po dojściu do bazy musiało zejść o kilkadziesiąt metrów niżej i tam spędzić dodatkowe dwie noce. Ale w końcu wszyscy zamieszkałi w bazie».

Tutaj zapłacono tragarzom i rozstano się z nimi. Ile wzięli? »Na niższych wysokościach liczyli sobie po 4 dolary na dzień. W miarę wzrostu wysokości 5-6 dolarów. Właściwie niedrogo. Ale tam pieniądze mają inną wartość. A nieśli po 30 kg każdy. I to nie w plecakach, jak my (zresztą my dźwigaliśmy tylko po 15 kg), lecz w wiklinowych koszach dozepleonych do ciepła przy pomocy przepasok. Trudno pojąć, skąd w nich tyle siły i tuka wytrzymałość, zważywszy, że na szlaku jedli jedynie swoje bardzo małe jedzenie».

Sędziwsi w bazie druga noc, zaczęła trójka »liderów« wyprawy wyruszyła dalej, w górę. Po sześciu godzinach stanęła na wysokości 6300 m. Cały czas szła jeszcze po gołych skałach i kamieniach. Ale pierwszy namiot obozu nr 1 rozbili już w śniegu. »Namiot

trzeba było wracać, bo niedzwieży zwierzę spać od razu dwie noce na tej wysokości. Z tym, że namiot zastawiliśmy, ale również śpiworzy grzejnik, cynk i niezbędny sprzęt... Trzeba było mieć niezwyczajną cierpliwość, żeby po następnym dniu wysokości zdecydowanie nie podchodziło w górę. Ale oni byli cierpliwi i wrócili do jedyk. Następnie dołączyli do nich obozowi kolegi. Dwu pozostało w bazie.

Dnia 27 września Chrzyszcz i Pęgrmík i Tkáč pra do przebiegu oboz nr 2. Po czym znowu nastąpiła obowiązkowa odwrót celem uniknięcia choroby wysokościowej. Właściwie uciążliwego procedury adaptacyjnej, domości: z bazy dociera dramatyzacja, Leckarz rozpoznaje zapalenie płuc. Kilku kolegów zostaje oddelegowanych do transportowania chorozy. Na przewożeniu chorozy z bazy znowu go kilkadziesiąt metrów. Tutaj zbiera go do kosza Sherpa i odchodzi z nim do kosza wysokości 4600 m. Po następnych czterech dniach po wawiaćnia przylatuje helikopter i przewozi do szpitala w Katmandu. Cały czas opiekują się nim jeden z czekolów wyprawy.

Tymczasem 5 października Chrzyszcz, Pęgrmík i L. Tkáč decydują się na atak szczytowy. Poniżej czasu, który wyznaczono nam do przebywania w górach, zaczęli się bazy. Zrezygnowaliśmy z budowy obozu nr 3 i spróbowaliśmy wyjść na wierzchołek bez jedzenia i wody. W miarę powrotu jeszcze tego samego dnia. Niestety do sukcesu zabrakło nam 300 metrów. Na wysokości 7200 metrów byliśmy o godzinie 13. Tak więc mogliśmy osiągnąć nie więcej niż o 18. Stanowca za późno na to, aby żądać wrócić przed zapadnięciem ciemności. Spędzenie nocy pod wiatrem

chołkiem byłoby olbrzymim ryzykiem, gdyż nie zabrałiśmy ze sobą ani namiotu, ani żadnego sprzętu biwakowego. Zarówno spanie w tym plecakowym namiocie bez namiotu, jak i schodzenie z wysokości z samobójstwem. A nawet choćbyśmy mieli to szło namiot, to także byłoby do niczego, bo przecież nie mogliśmy sobie pozwolić na nocleg na tej wysokości ze względu na konieczność aklimatyzacji w nieco niższym punkcie. Stowem, atak szczytowy powinien być nastąpić dopiero po przejściu aklimatyzacji w obozie nr 3. Lecz na jego budowę niestety zabrakło czasu».

Strach przed trudem, chorobą wysokościową może nie tyle paraliżuje himalaistów, co nakazuje być przy zachowaniu czujności. Ale pod górę cały czas śledzą reakcje swojego organizmu. Pewne objawy bowiem oznaczają poszczególne fazy choroby wysokościowej. Najpierw pojawia się opuchnięta twarz, wyższe tętno, nudności, bóle głowy, bezsenność. Następnie dochodzi do zachwiania równowagi; w tym przypadku przynajmniej włączenie. Obrzęk płuc jest świadectwem o tym, że organizm przestaje wydalac wodę».

Po tym nieudanym ataku na wierzchołek Kangchenjunga, czyli Makalu II, wznowczy się na wysokości 7678 m, nastroje w ekipie Romana Kocha nie były najlepsze. Działalność z perspektywą czasu, że wrócili cało i zdrowi (wyleczony kolega i jego opiekun dołączają do reszty na lotnisku w Katmandu). I że chociażby dla widoku z wysokości 7 tysięcy metrów nad poziomem Mount Everestu i Hooce i wszystkich tych lodowcowych piramid warto było podjąć ten wysiłek... Lecz się również doświadczenia, których wartości nie sposób przecenić. A to pewno zaprezentują...»

»Wyberzemy się jeszcze w przyszłym roku, gdyż najpierw chcemy spróbować szczęścia w Andach, a w następnym nasz drugi wyjazd w Himalaje widzimy już bardzo realistycznie. Gdzieś przeczytałem, że Himalaje próbował, pragnie zająć go powrotu. Moi rozmówcy potwierdzają to.

▲ Wiesław Chrzyszcz i Roman Koch. Ich szkolna przyjaciółka ugruntuowała się na górskich szlakach. ◆ Śniadanie przed namiotem w obozie nr 1. W głębi oboz: Szwajcarów, którzy również operowali w tym rejonie. ◆ »Dwójka« u stóp Makalu II. Strzałka wskazuje miejsce, gdzie grupa biorąca udział w ataku szczytowym musiała zawrócić. ◆ Na zdjęciu u góry: Libor Tkáč i Wiesław Chrzyszcz w drodze do obozu nr 2. Fot. MAREK SANTARIUS, PETR HLADKÝ I LIBOR TKÁČ

Poetka Renata Putzlacher zwierza się czytelnikom „Głosu Ludu“

JA,

Renata Putzlacher, po męcu białca, postaram się mówić prawdę i tylko prawdę, o ile stanowstwo nie będzie bardziej mistyczne dla mnie i czytelników tego wywiadu - rzeki.

MOI RODZICE są moimi najlepszymi przyjaciółmi, od dzieciństwa są świadkami moich zwłotów i upadków. Ze zwłotów zawsze byli dumni, choć mi w tym nie mówili, na temat upadków, na szczęście, nie chcieli milczeć. Rodziców się nie wybiera, w moim przypadku był to jednak strzał w dziesiątkę.

MOJA RODZINA zawsze konkurowała z moją twórczością - to odwieczny dylemat artysty, choć ja jestem raczej „działaczka na niwie”. Ważne, by zachować zdrową równowagę. Z biegiem lat punkt ciężkości przesuwała się u mnie w stronę rodziny.

CZASEM MAM OCHOTĘ przemieścić się na bezludną wyspę, gdzie nie ma mediodu, awersyjnych proroków, flag i hasel. Nie umiem jednak żyć bez ludzi.

STARAM SIĘ urozmaicać swoje życie, żeby nie skostniać. Dlatego od czasu do czasu oferuję sobie „terapię wstrząsową”: zmieniam profesję, miasta i pogody na życie.

WIEM, ŻE TO NIEMADŁE, ALE mi jesteśmy dwie. Jestem zodiakalnym Blizniam - i dzięki temu rozdojeńniu nigdy się ze sobą nie nudzę. Też na dołatek mam jeszcze dwa dany: w Brnie mieszkają rodzina matka - Polka, a w Cieszynie Renata, która lubię.

GDYBYM MOGŁA zacząć życie od nowa, niczego bym nie zmieniła. No, może fię.

MOJE ŻYCIE to łańcuch szczęśliwych przypadków. Czajem myślę, że mam więcej szczęścia niż rozumu. I tym bardziej boję się lat chudych (szczęśliwych), które w myśl sprawiedliwości dzisiejszej mój kiedyś nadzieję.

GDY NIKT NA MNIE NIE PATRYZ, odkładam na bok obowiązki, złazę i rokoto moich 31-letnich dokonań... i rzyczę ze śmiechu. Czajem ronię krokodyle tzy. Po

czyn znowu gramolę się na cokol.

MOJE WIERSZE to moje dzieci. Poszły w świat i żyją własnym życiem. Czajem jestem z nich dumna. Czajem muszę się za nie wstydić.

NATCHNIENIE to coś szalenie prozajnego: gdy napezniecie jak balon od nagromadzonych problemów, coś każe mi siadać, szukać kartki papieru i pisać. Wtedy nareszcie uchodzi ze mnie powietrze. W moim wypadku należałoby więc raczej mówić o „wytchnieniu”.

CODZIENNE WIECZOREM kładę się spać, tak jak większość śmiertelników. Ujopne noce rozszalałych artystów znam z książek i telewizji. I z paru popremierowych bankietów Sceny Polskiej.

W GŁĘBI DUSZY jestem małą dziewczynką. Naivna, nieśmiała, figlarna, często nieobliczalna. Obawiam się, że tam, w środku, nigdy nie wydorosłość i że mam zadatki na odlotową infantylną staruszkę.

GDY TRACĘ WIARĘ w siebie, idę między ludzi. Fakt, że tyłu z nich jest szczęśliwych, zagubionych sprawa, że się mobilizuje i próbuję coś zrobić. Czajem wystarcza nawet ta przyszłotowa „odrobina kultury”, która pozwala mi się odebrać od ponury codzienności.

PODZIWIAM LUDZI prostych, normalnych. Sama nie należę do ich grona.

WIERZĘ W Boga.

POTRZEBUJĘ do życia dużo miłości i przyjaźni, paru bliskich ludzi, kilka książek, płyt i filmów, papier, długopis i sztukę (mięsa).

NIE ZNOSZĘ ciemnoty, zakłamania, głupoty, braku poczucia humoru, pazerności i maołmistewczych problemów.

FASCYNUJĄ MNIE zyciorysy ludzi niezwykłych, to od pewnego czasu moja ulubiona lektura. Iż z niej można wywnioskować pozytywne wnioski...

BRAK MI w życiu instynktu samozachowawczego. Nie zawsze umiem przewidywać, obliczać, dyplomatycznie kluczyć i bez namysłu idę na całość. Często z niezłym skutkiem.

GDY JESTEM WESOLA, śpiewam i tańczę. Mój rekord życiowy ustanowiłam w trakcie tegorocznego „szmatowskiego” kursu teatralnego w Koszarzykach. O czwartę nad ranem patryłam zdumiona na zmęczoną, senną nastolatki... i tańczyłam dalej.

LUBIĘ

BYĆ LUBIANA

MOJA WYOBRAZNIĄ zawsze płatała mi figle. W poezji natomiast nigdy nie narzekałam na jej nadmiar. Dlatego większość moich wierszy jest z „życia” - bardziej jestem reporterką aniżeli wizjonerką.

ZAZDROSZCZĘ INNYM uzdolnionym sportowcom. Przez ten mój handicap nie cierpiałam w szkole lekcji gimnastyki. Medale zdobywałam tylko w dyscyplinie zdecydowanie mało wyścynowej - w zrelaniu z wiatrym.

MAM SENTYMENT do lat międzywojennych - wtedy żyły wsteczstronni i cudowni Skamandryci, autorzy klasycznych dzieł wierszy, jak również piosenek i dowcipnych tekstów dla kabaretów. Wówczas wybudowano (a potem zburzono) kawiarnie AVION. Ach, te lata dwudzieste, lata trzydzieste...

MILOSĆ to najspanialsza rzecz, jaka może nas spotkać. Wszystkie moje piękne wspomnienia opromienione są miłością.

KIEDYS, gdy wygram w loterii, zostanę właścicielką kawiarni artystycznej, w której wszystko będzie możliwe. Nikt z urzędu i oddanego do bólu personelu nie będzie narzekał i miał mi za złe. Zapraszam będo do niej moich przyjaciół - artystów i niezawodną publiczność, złąkioną kawiarniano-artystycznych klimatów.

IDEAL CZŁOWIEKA: mądry, kochający, tolerancyjny, dowcipny, to również odpowiedź na pytanie o mój idealny mężczyzny. Uroda nie jest ważnym, zazwyczaj ludzie międzyurodzają się bogaci wewnętrznie. Najgorsze zestawienie: puste piętko.

NAJWAŻNIEJSZA W ŻYCIU jest akceptacja samego siebie. Bez niej trudno żyć i tolerować otaczających nas bliznich. Staram się więc zrozumieć i polubić te rozwichrzona Renate - z pewnością ma wiele ukrytych zalet.

MOI WROGOWIE są mi oddani bez wzajemności i mobilizują mnie do czynów, na które nigdy bym się nie zdobyła w atmosferze powszechnej akceptacji i zabójczego „ciepłaka”.

MOJA PRZEPROWADZKA do Brna zakoczyła nawet mnie samą. Doszłam jednak do wniosku, że pora teraz, aby mój mąż zaczął robić karierę (jako dyrektor, nie poeta). Pozostałam jednak duchową (i weekendową) Cieszyńczyką.

JĘZYK w gębie to mój atut. Rzadko kiedy zdarza mi się go zapomnieć. Natomiast fakt urodzenia się na Zaolziu sprawa, że mam czasem w gębie trzy języki i to już jest zdecydowana płatnina.

SŁOWA na wiatr... Puściłam ich całe mnóstwo. To dowód tego, że szacunek wobec słowa nie jest moją domeną.

ULUBIONA KSIĄŻKA to ta, do której często wracam. Jest ich wiele, cała biblioteka.

ULUBIONY POETA... Ostatnio na łamach „Zwrotu” pan Machajże zarzucił mi, że od lat przyciążam się do fascynacji poezją Szymborskiej i zarzucił mi epigoność. Cóż, po Szekspirze (uwielbiam jego „Sonety”), który napisał wszystko na temat życia, miłości i śmierci, każdy z piarszy jest siłą rzeczy epigone. Poostajam nie tylko żalować, że moim ulubionym poetą nie jest Cieszyński, Zbigniew Machaj.

ULUBIONY AKTOR? Tu muszę być dyplomatką - na Zaolziu: cały zespół Sceny Polskiej. Poza Zaolziem: Gerard Depardieu (za talent) oraz Richard Gere i Antonio Banderas (za sex appeal).

ULUBIONA MUZYKA to dla mnie każda dobra muzyka, zresztą jestem zmienna także w tej dziedzinie. Mikolaj Górczyk, Keith Jarrett, Staszek Sojka, „Pink Floyd”, muzyka filmowa Preinera, Nymana i Bergovicia. Ostatnio ku memu zakoczeniu najnowszy Nick Cave, którego tak jak niedysy Nohavice zaczęłam spontanicznie tłumaczyć.

MAM TALENT do szybkiej aklimatyzacji w nowych warunkach, oceanu sytuacji, ludzi, opanowywania nowego języka. W trakcie mojej trzeciej bytności we Francji znalazłam się w Lyonie jak ryba w wodzie i zaczęłam z zapalem uczyć się języka francuskiego. Już mam wiersze moich urlopów twórczych za... dziesięć lat, która bardzo mnie podnieca.

KIEDY IDEĆ ULICĄ, myślę o wielu rzeczach naraz i myself.

truje swoją uwagę przede wszystkim na ludziach. W tym roku dzięki mojemu małemu jamnikowi zauważyłam, że mamny zime.

CIESZYŃ... W jednym z „avionowych” programów zamieściłam własną przeróbkę Singera: „Ci, którzy opuszczają Cieszyn, wracają do Cieszyna. Ci, którzy zostają w Cieszynie, są na pewno w Cieszynie. Wszystkie drogi prowadzą do Cieszyna. Cały świat to jeden wielki Cieszyn...”

WZRUSZA MNIE każdy łażwy melodramat, pioski, kaczuski, cklive obrazki. W życiu jestem apologetką miłości, czułości i kiczu. W twórczości ratuje mnie ironia i dystans.

CZAS MNIE UCZY pogodny...

ZAOŁIĘ moje ty sponiewierane... Pisząc rozrachunkową „Ziemie albo albo” myślałam, że mnie otrodziaki spłają na stocie. A tu dzięki recytacji ja na akademiach. To jest właśnie Zaolzie - Gombrowicz by się uśmieł.

GENERACJE PRZED NAMI żyły inaczej, spokojniej, mądrzej. Tęsknię do tamtych czasów. To dlatego napisałam kiedys w „Divertimencie cieszyńskim”: „Urodzić się tu przed stu laty...” Dlatego lubię piosenkę Jarka Nohavicy: „Kdybych se narodil před sto lety v tomhle městě...”

ŚNIEG - Starsi Panowie śpiewali: „Na całej polaci śnieg... W przérznej postaci śnieg... Dla sióstr i dla braci zimowy plackic śnieg... śnieg...” Ładnie to brzmia, ale wolałabym zimować na Riwierze.

ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA zawsze spędzałam w Czeskim Cieszynie. Święta to tradycja i powrót do korzeni. Nie umiem sobie wyobrazić Wigilii w innym mieście, z dala od bliskich ludzi i miejsc.

CHOINKA to niezwykle, czarodziejskie drzewko. Nożkie ludzie dzielą się opłakaniem i miłością, przypominają o sporach i wojnach. Zyczącyblu światu gigantycznej, kosmicznej choinki.

CISZA przed burzą... To właśnie ta błoga chwila, zanim zacząną do mnie dzwonić moi przyjaciele, wrogowie, ulubieni aktorzy, nieulbieni poeci etc., by mi zmny głowę za ten poki o najbardziej szczerzy wywiad mojego życia.

P r z y g o t o w a ł a :
M. RADŁOWSKA-OBRUSNIK

Renata Putzlacher

HUSA NA PROVÁZKU

Petровi Osłizłemu

Słońce nadziane na wieżach Petрова
Wpadło w pulapkę ja też datam się złapać
wieczorowi i Brnu aurze i zapachom
Ciągnęto mnie do teatru od jednego uciekam
dale nadal trzymały mnie jak na sznurku
rekwizyty i zutoki niezyciowa krew
Mądry nazywają to przywiązaniem
Kruwające słońce osłiewało budynek teatru
Husa na provázku Na sznurku balansował
malowany piertol Obok na tarasie spacerował
król w białej kryzje który urwał się
z innej epoki Tylko niezbedny papieras
demaskował jego rolę i miejsce w życiu
i w tym mieście Przekute słońce powoli
świeciło po wieżach Na scenę wchodził księżyce
dole brzmiały oklaski Nieboszczykowi
jeszcze raz udala się stara sztuczka
Z niedowierzaniem kłaniał się tym
który choce pozwolali się oszukiwać
Bilo mi serce zawsze mam wyszup puls
kiedy czuję ten zapach jedyny na świecie
Kiedy krwawi zachodzące słońce
Gdy aktorzy sadowują się wolno w garderobach
Sentymentalna geż ze mnie pomysłam
Tuka stara a nadal zmiła

Renata Putzlacher

MIASTO NA KREDYT

Zatrzymałam się na jakis czas.
Mam czas w garści. I kolejne miasto
z zamkiem na wzgórze. Dużo gościotów,
w których występuję jak w galeriach.
Może w którymś uda mi się dopadnąć
Wielkiego Kustosza. Zawsze zastanawiałam się,
czy on lubi cały ten przepych. Nade mną
ambona, wysoko w górze brylują
białe anioły. Te złe, czarne, spadają w otchłań,
to znaczy leżą prosto na mnie. Póde mną
już tylko posadzka i piekto. Tam,
skąd przyjechałam, były jeszcze kopalnie.
I śląscy Murzyńcy o szarych bielmach.
W dziecinistwo myślałam, że to diabły.
I że do piekta zjedzą się windą.
Z kilofem, żeby nie utknął. Ta symbolika
mnie nie rusza. Przerazoni czarny anioł
uyciąga do mnie rękę. A ja bardziej
boję się tego przed wejściem. Zebrałam
z dwoma kikutami. W portfelu mam
plastykową kartę i kilka zapomnianych
złotówek. Przejde obok, z rękami
w kieszeniach. Jakbym była turystką.
Jakbym tu żyła na kredyt.

Brno 16. 9. 1997

CZESKI PROGRAM TELEWIZYJNY

WTOREK 23 GRUDNIA

TC 1:
 5.00 Studio reporterów
 5.25 Z życia do życia
 6.00 Studio 6
 8.30 21"
 9.00 Wiadomości
 9.05 Piątki (dla dzieci)
 9.55 „Czerwony kamień” (bajka)
 10.15 „Praski piosenkarz” (serial)
 11.15 Było, nie było (teleturniej)
 12.00 Wiadomości
 12.05 Premiera teatralne etc.
 12.15 Echa sportowe
 12.15 „Droga do Avonlea V” (serial)
 14.05 „Niechaj przyjdzie bocian, królowo!” (czeska bajka)

15.40 Nie zastawiaj się i przel (z domowej witczki)
 16.00 Wiadomości
 16.05 „Drzewko bożonarodzeniowe” (film anim.)
 16.45 „Jak królowi średniowieczu” (dok.)
 17.00 „Simpsonowie” (serial anim.)
 17.25 AZ-quiz (teleturniej)
 17.55 Prognoza pogody
 18.00 Raport
 18.10 Teledisk (teleturniej)
 18.35 Świąteczne propozycje TC
 19.00 Wietrzykarna
 19.08 Świątecznych dziecięć
 19.15 Wyzdania, pogoda
 19.50 Bramki, punkty, sekundy
 20.00 „O trzech pyczałkach, pięknej pani i innej nocy szermierzy” (czeska bajka)
 21.15 Co zczyść, w domu?”
 21.40 Wiadomości
 21.50 Biedziada z piosenkarzem Janem Nedvědem

22.45 „Powiedz mi swoje tak” (film francuski)
 0.30 Wiadomości
 1.15 „W ogniu” (serial)
 1.30 Telegazeta
 1.35 „Ostatni kabriolet” (serial)
 3.10 Świąteczny wernisaz (pr. rozrywkowy)
 4.05 Kronika czeska
 4.25 Świąt bez granic.

TC 2:
 7.35 Wiadomości TVS
 8.00 Euronews
 9.00 Report
 9.30 „Nadzieje wierz” (komedia USA)
 11.20 „Droga zrzeka do morza” (film TC)
 13.25 „Zamek” (film czeski)
 14.45 „Jeszcze towarzyszące” (serial)
 15.30 Recytacja Egiptu
 15.55 „Odyseja Costanza” (serial dok.)
 16.45 „Europejski sął rodzime” (serial dok.)
 17.15 Uniwersytet TV
 17.40 „Historia czeskiej i słowackiej fotografii” (serial dok.)
 18.10 Salon morawsko-śląski
 18.30 Reportaż TV Ostrawa
 19.15 Proszę wejść! (magazyn)
 19.40 Ekologia czyli...
 20.00 „Niemierząca gwiazda Bożena Němcová” (dok.)
 21.00 21"
 21.30 Ego (dok.)
 21.50 „Październik” (pr. publicystyczny)
 22.50 „Mojaz” (film USA, 22)
 0.20 Koncert gitarzysty Stanleya Jordana
 1.20 Kombatani
 1.50 21".

NOVA:
 6.00 Śniadanie z Nova, 8.30 „Skrzydła” (serial), 9.00 „Na zdrowie!” (serial), 9.20 „Karuselka” (teleturniej), 9.45 „Zaryzykuj” (teleturniej), 10.15 „Wolanie dzikie” (serial), 11.05 „Pies baskeriwski” (film ang.), 12.30 „Obywatelski judo” (dok.), 12.50 „Dynamit” (serial), 13.40 „Tak płynięc czeski” (serial), 14.25 „Kaprysy miłośników” (serial), 14.50 „MacGyver” (serial), 15.45 „Beverly Hills 90210” (serial), 16.35 „Herkules III” (serial), 17.22 „Właśnie teraz, 17.30 „A” (talk show), 18.20 „Zaryzykuj!” (teleturniej), 18.45 „Karuselka” (teleturniej), 19.20 „Prognoza pogody”, 19.25 „Gumowiny”, 19.30 „DTV, 19.50 „Wiadomości sportowe”, 20.00 „Savannah” (serial), 20.50 „Aka X III” (serial), 21.40 „Właśnie teraz, 21.15 „Na własne oczy” (publicystyka), 22.25 „Tajemnicza historia z Ameryki” (serial), 23.10 „Znany z zobowiązaniem” (serial), 23.35 „Kraakers” (serial), 0.25 „A” (talk show), 1.05 „Afrodyzjak II” (serial), 1.35 „Highlander III” (serial).

PRIMA:
 7.30 Regionalny program informacyjny, 8.10 „Miligrós” (serial), 9.00 „Magazyn dla panów”, 10.10 „Okładki” (gra-zabawa), 11.00 „Wojowniczy duch” (film USA), 12.40 „Dwoch na komo” (jeden na ośle” (film czeski), 14.40 „Boże Narodzenie Brydzkiego Kaczątka” (film anim.), 15.50 „Wesołych świąt życzą osiemnastnicy” (film czeski), 17.30 „Dobry wieczór”, 18.50 „Przynaty detektywa Marlowe” (serial), 18.50 „Minuty regionu”, 18.55 „Prognoza pogody”, 19.00 „DTV, 19.15 „Tom i Jerry” (serial), 19.30 „Wielkie tajemnice i mity XX wieku” (serial dok.), 20.00 „Carusowilki” (pr. muz. rozryw.), 21.00 „Pies baskeriwski” (film ang.), 22.45 „Wiadomości”, 22.50 „Wędrowni (se-

rial), 23.35 „Koncert bożonarodzeniowy” (film w.t.), 1.20 „Święta Jose Carrerasa.

ŚRODA 24 GRUDNIA

TC 1:
 5.00 Kalendarium
 5.10 Klub Seniorów
 5.40 „Skarby świata” (serial dok.)
 5.55 „Przemijający świat” (serial dok.)
 6.20 Nad listami telewidzów
 6.30 Kronika czeska
 6.50 Koncert Adventywoy
 7.45 „Jedniel” niedziela
 10.00 „Duma księżniczka” (czeska bajka)
 11.25 Kropka miłości (spotkanie z Dáda Patrassowa)

12.00 Wiadomości
 12.05 Boże Narodzenie z J. Sukiem i jego orkiestrą kameralną
 12.40 O wspaniałych słach (pr. publicystyczny)
 13.15 Spokojnie dzieci z prezentem
 13.50 „Mała morka rusalka” (czeska bajka)
 14.55 „Koleja z południowych Moraw
 15.25 Sportka
 15.30 Lekcja śpiewa (piosenki Z. Svěrká)

16.15 „Bubu i Filip” (serial)
 16.45 „Babunia” (film TC, 1/2)
 16.50 „Słowa świętaczne
 18.05 Koleja (śpiewa Jožka Černý)
 18.35 Wietrzykarna
 18.45 Świątecznych dziecięć
 18.50 Wyzdania, pogoda
 19.00 „Rumy/Cimpr/Campr” (komedia czeska)
 19.30 Cicha noc (audiowizualne wariacje na temat słynnej kolędy F. X. Grubera)
 20.35 „Światło jej oczu” (film czeski)
 22.00 „David” (film fab. 1/2)
 23.30 „Hraditani i „Spirital kvintet” (koncert)
 0.00 Transmisja mszy św.

1.15 Luciano Pavarotti w Pradze
 2.35 „Wieczorek” (komedia USA)
 4.10 Koncert zespołu „Virtuosi di Praga”.

TC 2:
 7.00 Euronews
 8.00 „Kochanie wzbronione” (komedia ang.)
 9.30 F. Lehár „Hrabia Luksenburg” (opera)
 11.45 „Przygody Tomka Sawyera” (film czeski)
 12.50 Obrazowa fantazja
 13.00 Zapę w worku (pr. rozryw.)
 14.15 Spokojna (koncert)
 14.55 „Niedojezdy maliny” (film czeski)
 16.25 Za tamtych lat (kolędy i pieśni adwentowe-zamek)

16.55 Zamek Praski za Przemysławów
 17.15 Rok liturgiczny z zespołem „Schola Gregoriana Pragensis”
 17.30 Barok w nas
 18.20 „Opera barokowa” (film czeski)
 19.00 J. S. Bach „Boże Narodzenie” (kantaty 1, 2, 3)
 20.20 Bellem
 21.00 A. Dvořák „Te Deum” (koncert)
 21.20 Magister Teodory (portret średniowiecznego malarza)

22.00 „Ognisty cienie i ja” (komedia czeska)
 23.15 „Wigilia pana nady Vackitka” (serial)
 0.00 „Bohaterki kapitan Korkoran” (komedia czeska)
 1.30 Świąta w Rzymie (koncert, 1).

NOVA:
 7.00 „Kopciuszka” (film USA), 8.25 „Królowna Śnieżka i siedmiu krasnoludów” (film USA), 9.20 „Igrzyski z diabłem” (film czeski), 12.45 „Zabawy i marzenia” (film czeski), 14.20 „Słężniczka a mach” (film czeski), 15.50 „Kelly Family” ponownie w Pradze, 16.25 „Tajemnicza zamku w Karpatach” (film czeski), 18.05 „Księżniczka ze złota gwiazdą” (czes. bajka), 19.30 DTV, prognoza pogody, sport, 19.40 „Ognisty ptak” (czes.-niem. bajka), 21.20 „Kto to mówi III” (komedia USA), 23.00 „Pary Mason” (film USA), 0.35 „Biblia” (serial).

PRIMA:
 7.40 „Zyczymy Ci wesołych świąt” (film anim.), 8.05 „Nick i Noel” (film anim.), 8.30 „Pierwsze święto św. Mikolaja” (film anim.), 9.15 „Domek strojnis” (film anim.), 9.40 „Bajka bożonarodzeniowa, 10.25 „Książę i żebra” (film USA), 12.20 „Prezenty gwiazdkowy” (film USA), 14.00 „Cicha noc w Czechskim Raju

(kolędy), 14.20 „Czarodziejski spadek” (czes.-niem. bajka filmowa), 15.40 „Królowa Śnieżka” (film anim.), 16.30 „Maria z Nazaretu” (film anim.), 18.20 „Cicha noc z Jose Carrerasa” (film franc.), 18.55 „Pieskie życie” (film ser.), 18.50 DTV, 19.00 „Pieskie życie” (czes. USA), 20.35 „Książę i Wietrzyk” (film czeski), 21.55 „Pojedynek” (serial filmowy), 23.25 „Jedenaste przykazanie” (komedia czeski), 0.45 „Wielka noc w Weronie (koncert).

CZWARTEK 25 GRUDNIA

TC 1:
 5.35 „Mała morka rusalka” (czeska bajka)
 7.05 Rok liturgiczny z zespołem „Schola Gregoriana Pragensis”
 7.20 Zamek Praski za Przemysławów
 7.45 „Jedniel” niedziela
 10.00 „Jak Honza niemol królom został” (czeska bajka)

11.25 Koleja ludowe i okresu baroka
 11.55 Urfi et Orbi (transmisja z Watykanu)
 12.45 Wiadomości
 12.50 Podrozdzienia dla świata
 13.50 W złobku dziecięci się (pr. muzyczny)
 14.50 „O powabnej Jaszczce” (bajka)
 15.55 Josef Zima wspomina
 16.15 Tobołek (gra-zabawa)
 16.40 „Babunia” (film TC, 2/2)
 18.00 Wiadomości
 18.05 Prognoza pogody
 18.10 Portret malarza Josefa Ludy

18.45 „Bubu i Filip” (serial)
 19.00 Wietrzykarna
 19.08 Świątecznych dziecięć
 19.15 Wyzdania, pogoda
 19.50 Bramki, punkty, sekundy
 20.00 „Zapomniane światło” (film czeski)
 21.45 Wiadomości
 21.55 „David” (film fab. 2/2)
 23.25 „W ogniu” (serial)
 0.10 Wiadomości
 0.15 Piosenki Natali Coplie
 1.05 „Hunter II” (serial)
 1.50 Podrozdzienia dla świata
 2.55 F. L. Gassmann „La contessina, czyli Falszwy markiz” (opera)
 4.15 Bellem.

TC 2:
 7.35 Aktualności TVS
 7.00 Euronews
 8.00 „Połki ludziom dobrej woli (kolędy)
 8.35 „Ryba na łdzie” (komedia czeska)
 10.00 Transmisja mszy św.
 11.00 Romantyczne światło (to świecach)
 11.35 „Przygody Huckbelegy’ego Finna” (film czeski)

12.45 Jak zastąpić na księżniczkę” (czeska bajka)
 14.00 Rudolf Friml „Rose Mary” (operełka)
 15.45 Świąta z „Aportem” (pr. muzyczny)
 16.25 „Hukawdzkie królów” (dok.)
 17.25 Zamek Praski za Luksenburgów
 18.00 „Teczowa kulka” (film czeski)
 19.15 Eva Urbanowa śpiewa Mozarta
 20.00 W hodzie Czajkowskiemu (koncert z 1993 r.)
 22.15 „Czesochłopski Tygodnik Filmowy
 23.20 „Krucze związki” (film czeski)
 22.50 „Wiele hałas o nic” (film brytyjski)
 2.20 Świąta w Rzymie (koncert, 2).

NOVA:
 7.30 Błok filmów animowanych, 7.55 „Księżniczka na grozku” (bajka USA), 8.45 „Śpiąca królewna” (bajka USA), 9.45 „Spotkanie w ZOO” (film czeski), 10.55 „Kije samobójce” (czes. bajka), 12.05 „Przyjaźnielka pana ministra” (komedia czeski), 13.35 „Superman III” (film USA), 15.45 „Teles” (komedia czeski), 17.10 Zespół „Spice Girls” (koncert), 17.50 „Trzeci kawałek” (czes. bajka), 19.20 „Prognoza pogody”, 19.30 DTV, 19.50 „Wiadomości sportowe”, 20.00 „Czarodziejska sakiewka” (czes.-niem. bajka), 21.30 Show Karla Šipa, 22.20 „Właśnie dziś, 22.25 „Zamach na Pacyfyka” (film USA), 0.10 „Playgirls” (film komedia erotyczna).

PRIMA:
 7.35 „Skrzar Uspiyacze” (bajka USA), 8.00 „Wesoły święty Mikolaj” (film anim.), 8.00 „Jak niedziadki uratowały święta Bożego Narodzenia” (film anim.), 8.50 „Santa Claus” (film USA), 10.35 „Przygody Zabusia” (film anim.), 11.50 „Pieśń Danila” (film niem.), 13.20 „Zasnieżona romanska” (film muz. niem.), 14.35 „O bohaterach kawałki” (czes. bajka), 15.55 „Zycie pod ps” (komedia czes.), 17.20 „Pierścienie” (film niem.), 18.55 „Tajemnice i mity XX wieku” (serial dok.), 20.00 „Romeo i Julia” (film bryt.), 22.15 „Kobieta w czerni” (film USA), 23.40 „Detektywy Carrella” (film USA), 1.05 „Wielka noc w Weronie (koncert, 2/2).

(film USA), 11.50 „Pieśń Danila” (film niem.), 13.20 „Zasnieżona romanska” (film muz. niem.), 14.35 „O bohaterach kawałki” (czes. bajka), 15.55 „Zycie pod ps” (komedia czes.), 17.20 „Pierścienie” (film niem.), 18.55 „Tajemnice i mity XX wieku” (serial dok.), 20.00 „Romeo i Julia” (film bryt.), 22.15 „Kobieta w czerni” (film USA), 23.40 „Detektywy Carrella” (film USA), 1.05 „Wielka noc w Weronie (koncert, 2/2).

PIĄTEK 26 GRUDNIA

TC 1:
 5.00 Obiektywy
 5.30 „Spotkania” (dok. o emigrantach)
 6.25 Szpoki i kolędy
 7.10 Zamek Praski za Luksenburgów
 7.45 „Jedniel” niedziela
 10.00 „Był raz pawiecin” (czeska bajka)
 11.40 Wiadomości
 12.00 Wiadomości
 12.05 Zofin - wyspa wspomnień i marzeń
 12.55 Hollar „Orły-Ście Sztowarzyszania Czechich Artystów Grafików”
 13.15 „Drukowniki złote Aleny” (dok.)
 14.15 „Bawowa korona” (czeska bajka)
 15.15 „Straszdy z marszand” (film czeski)
 16.35 „Anton Špeler, szlachetny wyrobony” (komedia czeska)

18.00 Wiadomości
 18.05 Prognoza pogody
 19.10 Piosenki na Pietrowie
 18.45 „Bubu i Filip” (serial)
 19.00 Wietrzykarna
 19.08 Świątecznych dziecięć
 19.15 Wyzdania, pogoda
 19.45 Bramki, punkty, sekundy
 20.00 Nie zastawiaj się i kręci (z domowej witczki)
 20.25 „Doktor Quinn TV” (serial)
 21.15 Wiadomości
 21.20 „Tajemnicze zaginięcie Liśi Kolvancovej” (film czeski)
 21.55 Czołem, Twój Piotr... (wspomnienia o Petie Novaku)
 23.35 Wiadomości
 23.40 „Juz odwyte, Fredzie!” (film USA)
 1.15 Ostatnie esygnery Gustava Bromá
 2.15 „Dwukrotnie złote Aleny” (dok.)
 3.05 „Star Trek: Nowa generacja” (serial)
 4.05 „Star Trek: Nowa generacja” (serial).

TC 2:
 7.00 Euronews
 8.00 Ludowa msza bożonarodzeniowa
 8.20 „Dom na przedmieściu” (komedia czeska)
 9.50 Klub Seniora
 10.20 Kolędy
 11.00 „Królowa na lodzie” (dok. o tyżwicze Sani Henie)
 11.55 „Przygody Huckbelegy’ego Finna” (film czeski, 2/2)
 13.00 Rudolf II Praga
 14.00 Kinobox
 14.50 „Jajko” (teatr TV)
 16.30 „Znaczenie ma tyłko droga (dominikaniin, aktor M. Částka)
 17.30 Zamek Praski za Jagiellonów
 17.55 „Liczenie owieczek” (film czeski)
 19.50 „Święta z E. J. Kypke” (czeska msza bożonarodzeniowa z 1833 r.)
 20.00 „Pior Wieli” (serial)
 22.20 „Ieszcie to jestem - Dušan Zbavitel
 22.50 „Paskwił (magazyn)
 23.50 „Try kolory: Czerwony” (film francusko-polski)
 1.25 Świąta w Rzymie (koncert, 3/3).

NOVA:
 7.30 Błok filmów animowanych, 8.00 „Mała morka rusalka” (czes. bajka), 8.50 „Królowa Śnieżka” (bajka USA), 9.40 „Sześć niedziwiedzi i Chibalka” (komedia czes.), 11.10 „Ojciec Kondelki i narzeczony Vojvára” (komedia czes.), 13.00 „Ciek z miłoni” (komedia USA), 14.35 „Łeż starcy miłośnicy” (film czes.), 16.15 „Ja nie jestem ja!” (komedia czes.), 17.50 „O księżniczce Jaszczce i łatającym szewcu” (film czeski), 19.20 „Prognoza pogody”, 19.30 DTV, 19.50 „Wiadomości sportowe”, 20.00 „Kiedy wychodziła kocha kobiec” (film USA), 22.10 Show Karla Šipa, 23.00 „Właśnie dziś, 23.05 „Serce i zbroja” (film w.t.), 0.40 „Playgirls II” (serial komedia erotyczna).

PRIMA:
 7.40 „Świętliki i Santa Claus” (film anim.), 8.05 „Bajki tysiąca i jeden noc” (film anim.), 9.35 „Kot w butach” (film USA), 11.15 „Zdąrzyło się w święta Bożego Narodzenia” (film USA), 12.45 „Jak wyjść za milionera” (komedia USA), 14.15 Galeria sław 20. wieku (Marylin Monroe), 14.20 „O zabłąkanej księżniczce” (czes. bajka), 15.50 „Droga do głębin duszy studenciaka” (komedia czes.), 17.20 „Pierścienie” (film niem.), 17.22, 18.55 „Prognoza pogody”, 19.00 DTV, 19.15 „Tom i Jerry” (serial), 19.30 „Wielkie tajemnice i mity XX wieku” (serial dok.), 20.00 „Amadeus” (film USA), 22.35 „Kolejnych 48 godzin” (film USA), 0.10 „Gabriela” (film w.t.-braz.), 1.45 „Zycie pod ps” (komedia czes.).

POLSKI PROGRAM

WTOREK 23 GRUDNIA

PROGRAM 1:
 6.00 Kawa czy herbata? (wspomnienia z nocy bożonarodzeniowej)
 7.00 i 7.30 Wiersze i bajki (magazyn)
 8.05 „Fraser” (serial)
 8.30 „Wielki tajemniczy” (serial)
 8.45 Mama i tata (dla mamy i taty)
 9.00 „Piękna i bestia, czy?” (film anim.)
 9.25 „Domek z paszki” (serial)
 9.50 „Porozumiewajmy się o dzieciach” (magazyn)
 10.00 „Doświadczyć szczyt” (serial)
 10.55 Zrób to lepiej!
 11.05 „Agrolia 9”
 11.15 „Dziękuję, Troski i radości”
 11.30 „Magazyn Noworok”
 12.00 Wiadomości
 12.10 „Agrobiznes” (pr. rolniczy)
 12.20 „Komputera w szkole”
 12.35 „Alfa: Lwoży astronautów”
 13.00 „Lek matematyki: Lubiemy”
 13.15 „Perły architektury: Lubiemy”
 13.30 „Kolejki: Jak wyjechać z domu” (dok.)
 14.10 „Laboratorium: Desy II”
 14.20 Wiadomości
 14.40 „Mikolaj zaprasza (dla dzieci)”
 15.05 „Świąt Bobby’ego” (serial)
 15.30 „Raj (dla młodych widzów)”
 16.00 „Twoja lista przedświąteczna”
 16.15 „Moda na sukces” (serial)
 16.40 „Sainfoz (magazyn)”
 17.00 Telesprez
 17.25 „Klan” (telegazeta)
 17.50 „Tę” (magazyn)
 18.20 „Tajna historia zimy wojny” (magazyn)
 18.50 Wiadomości, Prognoza pogody
 19.00 Wietrzykarna, Trzy miłe
 20.10 „Zdąrzyło się jutro” (półmilioner)
 21.10 „Zawodni marci” (serial)
 22.25 „Skąd ta wzdrowieć”
 23.00 W centrum uwagi
 23.00 Wiadomości
 23.15 „Śląsk Kazimiera Kutza”
 0.15 „Poczucie winy” (film USA)
 1.50 Przyrodniczo
 2.10 W rajskim ogrodzie Rolnicy

PROGRAM 2:
 7.00 Optimum sport telegram
 7.05 Dziennik krytyk
 7.25 Auto (magazyn)
 7.50 Akademia zdrowia Dwojki
 8.00 Program lokalny
 8.30 „Dziękuję, kłopoty i miły”
 9.00 „Świąt kłopoty (magazyn)”
 9.20 „Sroga gwiazda zima” (serial dok.)
 10.00 „Poludnik 19” (dla dzieci)
 10.30 „Przygody Annielki” (serial anim.)
 10.55 „Blanche” (serial)
 11.40 „W poszukiwaniu św. Mikolaja” (anim.)
 12.35 „Faniłada (teleturniej)”
 13.00 Panorama
 13.20 „Dziennik krytyk”
 13.40 „Kulki popkulary: Gojop”
 14.00 Oczyszczenia
 14.25 „Ciprol (magazyn)”
 14.50 Akademia zdrowia Dwojki
 15.00 „Dok Chamonix do Lillamont” (dok.)
 15.30 Ulica Szermakowa (dla dzieci)
 16.00 Panorama
 16.10 W okolicie stwoży
 16.30 5 x 5 - Wygramy razem teleturniej
 17.00 „Leśny patrol” (serial)
 17.30 Program lokalny
 18.00 Panorama
 18.30 Kolor fortuny (teleturniej)
 19.00 Reportaży Dwojki przedstawiają
 19.35 „Poludnik 19” (dla dzieci)
 20.00 „Księżniczka i playboy” (film anim.)
 20.50 Optimum sport telegram
 21.00 Tok szos
 22.00 Panorama
 22.35 „Maurycy” (film anglosk.)
 0.45 „Chorol gregorianki” w Wigilię

TELE 3:
 7.00 TV Polonia, 8.10 „Mama Cię kocha”, 9.00 „Poranek z TV Polonia”, 9.30 „Czterdziestolatek 20 lat później”, 10.20 „Operacja Wiekli” (serial), 11.35 „Serce Klary” (serial), 12.00 „Muzyczny, 14.20 Trzy po trzy (teleturniej), Aktualności, 15.10 „Tajemnice i mity XX wieku” (serial), 15.55 „Tę”, 16.30 Dwa kwadransy (dla dzieci), 17.00 Program lokalny, 17.30 Schlesien Jagoda, 17.50 „Klasyfikacja, 18.30 „Tę”, 18.50 „Aktualności, 18.55 „Tę”, 19.00 „Aktualności, 19.05 „Tę”, 19.10 „Aktualności, 19.15 „Tę”, 19.20 „Aktualności, 19.25 „Tę”, 19.30 „Aktualności, 19.35 „Tę”, 19.40 „Aktualności, 19.45 „Tę”, 19.50 „Aktualności, 20.00 „Aktualności, 20.05 „Tę”, 20.10 „Aktualności, 20.15 „Tę”, 20.20 „Aktualności, 20.25 „Tę”, 20.30 „Aktualności, 20.35 „Tę”, 20.40 „Aktualności, 20.45 „Tę”, 20.50 „Aktualności, 21.00 „Aktualności, 21.05 „Tę”, 21.10 „Aktualności, 21.15 „Tę”, 21.20 „Aktualności, 21.25 „Tę”, 21.30 „Aktualności, 21.35 „Tę”, 21.40 „Aktualności, 21.45 „Tę”, 21.50 „Aktualności, 22.00 „Aktualności, 22.05 „Tę”, 22.10 „Aktualności, 22.15 „Tę”, 22.20 „Aktualności, 22.25 „Tę”, 22.30 „Aktualności, 22.35 „Tę”, 22.40 „Aktualności, 22.45 „Tę”, 22.50 „Aktualności, 23.00 „Aktualności, 23.05 „Tę”, 23.10 „Aktualności, 23.15 „Tę”, 23.20 „Aktualności, 23.25 „Tę”, 23.30 „Aktualności, 23.35 „Tę”, 23.40 „Aktualności, 23.45 „Tę”, 23.50 „Aktualności, 0.00 „Aktualności, 0.05 „Tę”, 0.10 „Aktualności, 0.15 „Tę”, 0.20 „Aktualności, 0.25 „Tę”, 0.30 „Aktualności, 0.35 „Tę”, 0.40 „Aktualności, 0.45 „Tę”, 0.50 „Aktualności, 1.00 TV Polonia

-Ojciec Popuszki uam się telewizor!
 Rys. BRONISŁAW LIBERDA

WYWIADY

Polat, 7.45 Polityczne grafity, 7.55 Poranne informacje, 8.00 Batman... Powórł Supermana (film anim.)... Wiedziomości (serial), 10.30 "Drużyna..."

24 GRUDNIA

Herbata? (w tym: 6.05, 6.30, 7.00 Wiedziomości oraz 7.20 Polityczne grafity... Herba? (w tym: 6.05, 6.30, 7.00 Wiedziomości...)

25 GRUDNIA

15.10 Niekochający się wycień (film dok.)... 15.40 Oud na 34 ulicy (film USA)... 16.35 Telexpress... 17.00 Viva Maria (film francusko-włoski)...

szyn, 13.50 "Aida" w katowickim Spodku (rep.)... 14.20 Wypowiedzieć cię, 14.50 (Święt. Stud. 15.00 Aktualności, 15.10 "Pierwsza gwiazdka szesnienka" (film anim.)...

POLSAT:

6.00 Poranek z Polsatem, 7.45 Polityczne grafity, 7.55 Poranne informacje, 8.00 Gwiazdowy kowboj... 9.30 III Telewizyjny Turniej Najmłodszych (koncert, 10.1000 "Zar młodości" (serial)...

CZWARTEK 25 GRUDNIA

PROGRAM 1:

7.00 Program dnia 7.05 Powódź, staw i złota rybka (rep.) 7.35 Szafa motyli (serial dok.) 8.05 Mikołajowi miły nasz (film anim.)...

PROGRAM 2:

7.00 Kołodziejowa Jula Oberbeka i Władysław Hasióra 7.30 Poranek z abawkami (film anim.) 8.00 Pasterka u Królowej Tat (rep.) 8.30 Programy lokalne...

TELE 3:

7.00 Koledy, 8.10 "Skarb starego zamku" (basz film), 9.00 Świętote Studio, 9.10 "Pocahontas" (bajka anim.)...

USA), 0.30 "Dobre checi" (serial), 1.30 TV Polonia, 2.00 Muzyka...

POLAT:

6.00 Muzyka, 7.50 "Biały Kiel" (film włoski), 9.30 III Telewizyjny Turniej Najmłodszych (koncert, 2), 10.00 "Zar młodości" (serial)...

PIĄTEK 26 GRUDNIA

PROGRAM 1:

7.00 Program dnia 7.05 "Nadwiślańskie Spółcowo" (film dok.) 7.35 Hej kole, kolega 8.05 Zabli opowiadają (film anim.)...

PROGRAM 2:

7.00 Koledy (spiewają "Poznańskie Słowiki") 7.30 Bajka o pluszowych misiach, które uraiwały świat (film anim.) 8.00 Koledy "Pod Budą"...

TELE 3:

7.00 Koledy, 8.10 "Bilły z Koziego Szczytu" (film anim.) 9.00 Świętote Studio, 9.10 "Jasi i Malgosia" (film anim.)...

POLSAT:

6.00 Muzyka, 7.50 "Biały Kiel i samotny myśliwy" (film włoski), 9.30 "Just Five" (rep.) 10.00 "Zar młodości" (serial)...

PROGRAM TV POLONIA

PIĄTEK 26 GRUDNIA

7.00 Koleda z Tarnowa (film dok.), 7.35 "Ziarnko" (film dok.), 7.55 Koledy, 8.15 "Uczta pojedynka" (rep.) 8.45 "Trzeci bieg - przetrwana wyprawa" (film dok.)...

SOBOTA 27 GRUDNIA

7.00 Gońcinie, 7.30 Hity teatru, 7.50 Dzień dobry na dzień dobry, 8.30 Wiedziomości, 8.45 Ala i As (da dzieci), 9.00 Mazza w Gondol... 9.30 Magazyn polityczny, 14.00 Czas na temat...

NIEDZIELA 28 GRUDNIA

7.00 Program dnia, 7.05 Słowo na niedziele, 7.10 Dzień dobry na dzień dobry, 8.05 Śniadanie z Anną Wandą Głębocką, 8.55 Opowieści prof. Wiktora Zina...

CZWARTEK 1 STYCZNIA

7.00 Program dnia, 7.05 Dzień dobry na dzień dobry, 8.05 Śniadanie z Anną Wandą Głębocką, 8.55 "Polonia w Irlandii" (rep.)...

je, 23.00 Panorama, 23.00 Przegląd publicystyczny, 24.00 Powrót kompozytora (p. poświęcony twórcy Romana Maciejewskiego)...

WTOREK 30 GRUDNIA

7.00 Gimnastyka, 7.10 Ala i Bano & Romina Power (koncert), 7.50 "Wesołe obrazy smutnego świata" (rep.) 8.10 Sportowy tydzień, 8.30 Wiedziomości, 8.45 "Widger" (film anim.)...

ŚRODA 31 GRUDNIA

7.00 Gimnastyka, 7.10 Rozmowa o zmiernictwie i świecie, Agnieszka Osiecka, 7.40 "Połajcy w Meksyku" (film anim.)...

CZWARTEK 1 STYCZNIA

7.00 Program dnia, 7.05 Dzień dobry na dzień dobry, 8.05 Śniadanie z Anną Wandą Głębocką, 8.55 "Polonia w Irlandii" (rep.)...

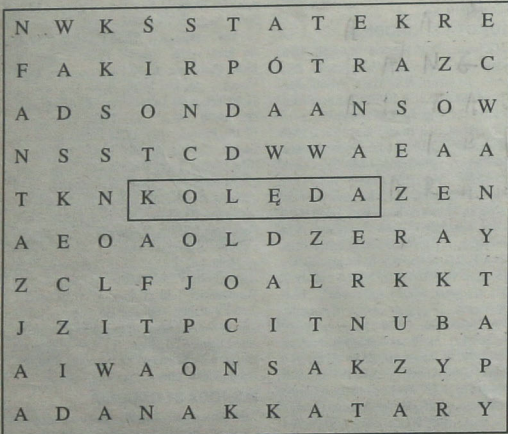
GŁOSIK ■ GŁOSIK ■ GŁOSIK ■ GŁOSIK

Wszystkim naszym miłym czytelnikom, wiernym korespondentom, ich Rodzicom i Nauczycielom dziękujemy za przychyłność i życzymy radosnych i spokojnych świąt, a także zdrowia, szczęścia i wszelkiej pomyślności w roku 1998! *Głosik i jego koleżki*

Wykreślanka

Wykreśl z diagramu niżej podane wyrazy. Znajdują się one w rzędach poziomych, pionowych i ukośnych (również wspak, czyli czytane od końca). Rozwiązanie dodatkowe zadania - początek polskiej koledy - utworzą pozostałe

nie skreślone litery, czytane rzędami.
CZART - FAKIR - FANTAZJA - FOLWARK - KAFTAN - KANADA - KANKAN - KATAR - KOTLET - KRZESAK - NASTOLATKA - OLIWA - PATYNA - PODDASZE - RYBKKA - SKECZ - SONDA - SPAWARKA - STATEK - TROSKA - URZĘDNIK - WAZELINA.

Zwyczaje świąteczne w mojej rodzinie

Najbardziej ze wszystkich świąt lubię wigilię. Rano wcześniej wstajemy, wypijemy mleko i około godziny 9 idziemy po koledzie. Wracamy koło południa. Siostra z mamusią idą do kuchni i ugotują wierzęce. Tatus i ja idziemy do piwnicy, żeby wziąć do koszyka owoce na stół i trochę jarzyn do paczuski pod stół. Mamusia da tam także portmonetkę z pieniędzmi. Gdy wszystko gotowe, ubieramy się odświętnie i zasiadamy do stołu. Pomodlimy się, łamiemy opłatkiem. Mamusia nalewa zupę grochową i podaje karpia z sałatką. Kto ma ochotę, weźmie sobie jeszcze owoce lub ciastka. Potem podchodzimy do choinki i tatus rozdaje podarunki. Jak je obejrzymy, mamusia włączy telewizor, tata odkroi kromkę chleba, włoży do niej opłatek i zaniesie bydelku. Później idziemy spać, a mama z tatą idą na pasterkę.

Moje koledowanie

Na szczęście, na zdrowie, na ten Nowy Rok daj to Panie Boże! Aby Wam się roilo i plonilo w komorze i w oborze, w piwnicy i na górze, na koleczku i woreczku. Abyście mieli wotków jako w płocie kółków, cielieczek jako w lesie jedliczek, owieczek jako w kocu mrówczek. Aby jechał woz za wozem do gumna, jako pszczoły do ula. Abyście mieli i za życia fortunę, a po śmierci w niebie koronę! Amen.

Józek Zogata, lat 9

Boże Narodzenie

Takie święto, jak wszyscy wiecie, obchodzą ludzie na całym świecie.

Tego dnia wszystko jest zaśnieżone, a wszędzie pachną karpie smażone.

Za każdym oknem choinka świeci, obok choinki bawią się dzieci.

A więc: Wesołych świąt! A przyszły rok cały, niech będzie dla Was bardzo wesoły

Ewa Mrowiec

Kiedy w Wigilię gwiazda wskazuje Nowy Rok, który cyfrę zmienia, Wszyscy wszystkim ślą życzenia.

Przy tej pięknej sposobności i ja życzę Wam radości. Aby wszystkim się darzyło, z roku na rok lepiej było.

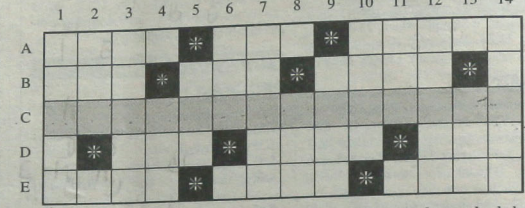
Pawła Byrtus, lat 9

***
 I tak kojąc ból, smutki,
 Z jasną gwiazdą nad głową,
 Chodź Jezus malutki,
 W tę noc śnieżną, grudniową...

Władysław Belza

Świąteczny nastrój

O czym myślał każdy z nas, gdy świąteczny nastal czas? Jeden myślał o podarkach, drugi o niemieckich markach, trzeci, ile karpia zjادی, czwarty, jak z drabiny spadł. Piąty pochaniał grochówkę, szósty wolał dziś parówkę. Siódmy myślał o czymś innym, ósmy, czy jest bardzo pilnym, ale nikt nie myślał, o tym, że ten dzień jest pełen cnoty. Pełen śmiechów, pełen wiary, dzień to do prostu wspaniały. A choinka w kącie stoi, nikt jej pięknie nie ustrzył. My razem ją ubierzemy na czubek gwiazde umieścimy. W zamian da nam podarunki, będą to duże pakunki! Każdy człowiek, mama, tata i ta Zuzia piegowata, każdy dzieli się opłatkiem, pójdziesz ulica, to popatrzą ukradkiem. Daniela Gluza, uczennica kl. 5

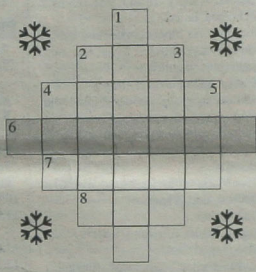

Krzyżówka

POZIOMO: A. Chłosta, cięgi - ukrop, wrzątek - lekka łódź sportowa. B. Imię powieściopisarza czeskiego Pavla - jedno z podstawowych pojęć geometrycznych - wyodrębniony okres czasu. C. Rozwiązanie dodatkowe. D. Spójnik lub partykuła - koń małego wzrostu i krępej budowy. E. Zewnętrzna powłoka drzew - smaczny grzyb jadalny - jest zazwyczaj upleciony z wikliny.
PIONOWO: 1. Koles Lolka. 2. Umowny kolor w kartach lub srebrna. 3. Największa moneta srebna. 4. ... ma Asa. 5. Inicjały poety czeskiego, autora „Kytice” (Karel Jaromír Erben). 6. Ładowy gad luskoškory. 7. Stolica Grecji. 8. Pierwiastek chemiczny (symbol J). 9. Pospolity i bardzo uciążliwy chwast. 10. Zwierzę domowe hodowane na mięso (i mleko). 11. Grupa wysp indonezyjskich. 12. ... muzykant (nowela H. Sienkiewicza). 13. Prawo po łacinie. 14. Potrzebny do otwierania i zamykania zamków i klódek.
Wyrazy trudne: 2. ATU, 11. ARU, 13. IUS.

Krzyżówka biała:

POZIOMO: 2. Dwanastek miesięcy. 4. Pierwiastek promieniotwórczy odkryty przez małżonków Curie (symbol Po). 6. Tradycyjna wierzera w przeddzień świąt Bożego Narodzenia. 7. Jest za lokomotywą (osobowy lub towarowy). 8. Dola, koleje życia.
PIONOWO: 1. Teren do ćwiczeń wojskowych. 2. Pieczywo w kształcie ostrza sierpa. 3. Ołbrzymi, nadnaturalnej wielkości posąg. 4. Państwowy Instytut Wydawniczy (skrót). 5. Nazwa miejscowości w Chorwacji.
Wyrazy trudne: 5. NIN

▲ Rys. Pawła Byrtus, lat 9

PSP Bukowiec

Tekstówki

Poniżej podane wyrazy należy uzupełnić o brakujące litery. Dopiszane litery, czytane kolejno, dają rozwiązanie.
 Z E . . . A N I E v P R . . . A A
 G N . . . Z D O ♦ K O M . . . S ♦
 S . . . A C H S . . . Z E P ♦
 W . . . Z A ♦ S T A . . . N K A ♦
 S T O . . . G A

Z A . . . T ♦ P O . . . O Z ♦
 P A . . . N K A ♦ O . . . I A T A ♦
 C . . . S T O ♦ K A S Z . . . N

R O . . . I C E ♦ P L . . . Z K A ♦
 M . . . S T O ♦ T R O . . . I E R S T A ♦
 O . . . R E K ♦ A . . . E T A ♦
 G R Z . . . N I K ♦ C I . . . N O Ś

Wesołej zabawy życzy SZARADKA

Wesołych Świąt!

Bez zmartwień, z barszczem, z grzybami, z karpim, z gościem, co niesie szczęście! Czekaj nań przeciw miejscie. Wesołych Świąt!

Włodzimierz Malzacki

Pada śnieg

Pada śnieg, pada śnieg, pedzą moje sanie! Witajże bałwaniku biały, będziesz cieszyć się razem z nami.

Pada śnieg, proszę śnieg, wszędzie go nawalio. Mój bałwanek, choć małecki, na biel patrzy śmialo.

Beata Pierchała, lat 8

* * *
 Jak obyczaj stary każe, według ojców naszej wiary, składamy wam życzenia w dniu Bożego Narodzenia. Niechaj gwiazda betlejemka, która świeci wam co roku, zaprowadzi Was do szczęścia w nadchodzącym Nowym Roku życia

Magdalena Juchna, lat 11

Na rozwiązania świątecznych zagadek Szaradki czekamy w naszej redakcji do 10 stycznia 1998 roku. Nagrody rzeczowe funduje Wydawnictwo „Olza” z Czeskiego Cieszyńska. Wierszyki z redakcyjnej poety wybrała Literka, a nadała je dzieci z Trzyńca-Podlesia, Karwiny-Frysztatu, Słuchej Górnej i Bukowca (brawo!). Dwa wiersze pochodzą z „Kalendarza z dedykacją”.

♦ GŁOSIK I LUDMIŁA ♦ GŁOSIK I LUDMIŁA ♦ GŁOSIK I LUDMIŁA ♦

Ależ Głosiku! To ma być choinkowy prezent?
 Pomyślałem, że jestem tą najmłodszą rzeczą, jaką mogę ci подарować!

Ale prezent oczywiście też jest!
 I szczerze życzenia dla wszystkich dzieci!

NASZ ADRES: Redakcja „Głosu Ludu”, P.O.Box 29, Novinářská 3, 709 29 Ostrava 1. UWAGA! Pisząc do nas, nie zapomnij podać swego adresu i napisać, ile masz lat!

PIERŚCIEŃCIE, SPINKI, TABAKIERKI, ZEGARKI

PREZENTY RETRO

Zwyczaj rozdawania upominków ma wielowiekowe tradycje. W Rzeczypospolitej szlacheckiej ofiarowywano sobie konie, psy myśliwskie, dywany, lustra, broń, biżuterię. Okazji nie brakowało. Honorowano w ten sposób imienniny, urodziny, chrzty, śluby i święta. Podarunku można się było spodziewać za przyniesienie dobrej nowiny, a także przy pożegnaniu po dłuższej wizycie. Gościnnie gospodarz rewanżował się w ten sposób za powalę. Odmowa przyjęcia daru nawet jeśli był to koń z zaprzęgiem była wielką obrazą.

Najczęściej dawano sobie kosztowne drobiazgi: pierścienie, spinki, tabakierki, zegarki. Z dalekich podróży przywożono wyroby z górskiego kryształu, esencje florencie, pachnące mydła, szlachetne kwiaty, jedwabne pocioczki, a także różańce, medaliki ze złota i szlachetnych kamieni. Do dobrego tonu należało dać prezent własnej roboty. Serwetki, zakładki, szaszki, ręcznie klejone puzzle, etui na okulary i inne drobiazgi rozdawano powszechnie krewnym i znajomym. W długie wie-

czory adwentu haftowały je młode dziewczyny, ich matki i ciotki w rodzinach różnych stanów. Liczyła się głównie oryginalność, osobliwość, a nie jego wartość materialna. Prezent musiał być niespodzianką, nie było zwyczajem przepytывania wcześniej o ewentualne życzenia solenizanta.

Jak pisze Dorota Simonides w pracy pt. „Od kolebki do grobu” - na Śląsku chrześni ofiarowywali pieniądze lub kolezki. Z okazji zrekwin narzeczony dawał obłubienicy złoty pierścionek, monetę lub księgę psalmów oprawioną w skórę. W czasie załotów młodzi obsypywali się słodyczami. Bardziej praktyczne prezenty otrzymywali nowożeńcy, zwykle były to meble, lampy lub pieniądze.

Do dziś przetrwały przesady związane z pewnymi przedmiotami, których nie powinno się wręczać. Chusteczki do nosa, nawet najpiękniejsze wroczą smutek i płacz. Szalik kojarzy się z długim rozstaniem. Jeśli ktoś nieświadomy

przyniesie taki prezent to obdarowany powinien mu zapłacić symboliczną kwotę, np. koronę, by oddać jej wartość.

Bardzo długo w złym tonie było dawanie prezentów praktycznych, użytkowych. Przykładowo nie wypadło ofiarowywać nikomu poza najbliższą rodziną mydła, szamponów, białej szubki. Niektórzy przestrzegają tej zasady i dziś. Książka dopiero pod koniec XIX wieku wymieniana jest w podręcznikach dobrych manier jako odpowiedni podarek dla młodych kobiet. W tych czasach rozpowszechniła się moda obdarowywania kobiet kwiatami, w przypadku mężczyzn taką rolę spełniał dobry trunek. (DZ)

GIRLANDY, ŚWIECE, WIANUSZKI, ŁAŃCUCHY

Fantazyjne kompozycje

W Boże Narodzenie coraz częściej zdobimy nasze domy świątecznymi stroikami. W małym wnętrzu mogą one z powodzeniem zastąpić tradycyjną choinkę. W przestronnym mieszkaniu można nimi dodatkowo udekorować dowolne pomieszczenie, wieszając ozdoby na ścianach, pod sufitem, ustawiając je na stole czy komodzie. Uspokojeni się już na przykład zwyczaj zdobienia okien i drzwi wejściowych łańcuchami lub girlandami z zimozielonych gałązek, jedlinowymi lub wiklinowymi wianuszkami, które akcentują świąteczny nastrój do Wigilii aż po koniec karnawału. Staranny się także przyozdobić stół na świąteczne przyjęcie.

Oczywiście najprościej kupić gotowy stroik. Zachęcamy jednak do zabawy w dekorator. Jeśli poprosimy o pomoc dzieci, może się ona okazać bardziej atrakcyjną niż wspólne ubieranie choinki. Najprostszym stroik można wykonać w kilka minut. Wystarczy na płaskiej, na przykład wiklinowej lub ceramicznej podstawie postawić świecę, a wokół niej udrapować przybrane świecidełkami gałązki. Możemy też zrobić oryginalną kompozycję z sosnowych lub świerkowych gałązek, korzeni albo konarów fantazyjnie ukształtowanych przez naturę, osadzając je w wiklinowym koszyku lub w ładnym szklanym naczyniu. (Z)

Kolumnę przygotowała WANDA KULA

ZWYCZAJ UBIERANIA CHOINKI MA SWOJE KORZENIE W OBRĘDACH POGAŃSKICH

Niegodne zdobienia świątyni?

Pomimo przeróżnych stroików, jakie oferują nam sklepy, niektórzy z nas nie wyobrażają sobie świąt bez bożonarodzeniowego drzewka. Ale nie zawsze tak było. Do kościółchoinki trafiły dopiero w XVIII wieku, ponieważ duchowieństwo uważało je za niegodne zdobienia świątyni. Poza tym księża obawiali się, że ubrane, polyskujące drzewka będą rozpraszać i odciągać od modlitwy wiernych. Niekiedy wprowadzeniu nowych zwyczajów sprzeciwiali się parafianie. Podobno w 1851 n. pewien amerykański pastor przyniósł do kościoła ubraną choinkę. Przywyciężeni do tradycyjnego sposobu obchodzenia świąt wierni postawili go przed wyborem: albo zrezygnują z drzewka albo świątobliwi parafia-

nie ściągają z niego sutanne. Uparty pastor zamiast uleć „przeważającym siłom wroga” odnalazł w miejsckiej bibliotece informacje świadczące o tym, że ubieranie choinki jest starą chrześcijańską tradycją. Wierni dali się przekonać, poparty uczytnymi księgami, do wodom i od tej pory nikt już nie sprzeciwiał się corocznej obecności choinki w kościele. Niestety, przekonujący pasją i zwyczaj ubierania choinki mają swoje korzenie w obrzędach pogańskich.

Okolo 22 grudnia w czasie przesilenia zimowego, kiedy Słońce osiąga największe odchylenie od równika, dzień jest najkrótszy, a noc najdłuższa, obchodzono pogańskie święto Słońca. Zjawisko stopniowego wprowadzania

elementów nowej, chrześcijańskiej wiary do zwyczajów pogańskich obrało formę „długoletniej” starożytności. Kiedy Celtom przewodzili starożytni kapłani zwani druidami. Raz w roku, właśnie kolo 24 grudnia celtyccy kapłani składali drzewom w ofierze człowieka. Pewnego roku miał nim być młody książe. Były to czasy, kiedy na te tereny zawędrowali już chrześcijańscy misjonarze. Jednemu z nich udało się zrobić chłopca. Przekonał druidów o bezsensowności krwawej ofiary. Opowiedział im też o narodzinach Chrystusa i zaproponował, żeby zabrali do domu drzewko i świętowali przy nim narodzin Dzieciątkła.

Tyle legenda, a co mówią o zwyczaju strojenia choinki źródła histo-

Za 5 dwunasta

* Zupa rybną

Składniki: 1,5 karpia, 2 marchewki (20 dag), 1 pietruszka (15 dag), 15 dag selera, 1 por, 3 cebule (30 dag), 1 listek laurowy, 1/2 pęczka natki pietruszki, cukier, sól, pieprz.

Przygotowanie: Karpia oskrobać, sprząć, umyć, odciać głowę, usunąć skrzela, oczy, pletwy i ogon. Ponownie dokładnie umyć i pociąć na dzwonki. Warzywa oczyścić, umyć i zalać 2 litry wrzątku, posolić, dodać obrane cebule i głowę. Gotować ok. 20 min. Następnie włożyć do wywaru porcję ryby, listek laurowy, doprawić solą, pieprzem i odrobinią cukru. Gotować na bardzo małym ogniu 20-30 min. Natkę umyć i drobno posiekać. Zupę przecedzić przez gęste sito i posypać natką pietruszki.

* Kapusta z grzybami

Składniki: 1 kg kiszonej kapusty (malo kwaśnej), 10 dag suszonych grzybów, 1 cebula (15 dag), 3 łyżki masła lub oleju, 1 łyżka mąki, sól, pieprz.

Przygotowanie: Kapustę lekko odcisnąć (sok pozostawić do doprawienia), pokroić, zalać 2 szklankami wody i gotować do miękkości. Grzyby opłukać, namoczyć na 1-2 godz. i ugotować w 1 szklance wody do miękkości. Następnie pokroić je na cienkie paseczki i razem z wywarem dodać do kapusty. Cebulę obrać, posiekać, usmażyć na masle na złoty kolor, oprószyć mąką i dokładnie wymieszać. Zasmażkę połączyć z kapustą, wymieszać i zagotować. Następnie doprawić solą, pieprzem, a jeśli trzeba - sokiem z kapusty.

* Krokiety orzechowe

Składniki: 30 dag ziemniaków, 15 dag orzechów włoskich luskanych, 2 jajka, 10 dag bulki tartej, 3 łyżki oliwy lub oleju do smażenia, 1 łyżka natki pietruszki, sól, pieprz.

Przygotowanie: Ziemniaki obrać, umyć i ugotować w osolonej wodzie. Gorące utłuc na gładką masę. Orzechy zemleć, połączyć z ziemniakami, dodać 1 jajko, 1 łyżkę bulki tartej, natkę pietruszki, sól i pieprz. Dokładnie wyrobić na jednolitą masę i formować krokiety długości 5-6 cm.

Każdy krokiet obtoczyć w rozbeztanym jajku, a następnie w bulce tartej i smażyć na rumiano na rozgrzanym tłuszczu.

Kapustę z grzybami przelożyć na duży głęboki talerz, obłożyć krokietami i podawać gorąco.

* Pieczone banany

Składniki: 4 banany (60-80 dag), 1 tabliczka czekolady mlecznej lub gorzkiej (10 dag), 2 łyżki rumu.

Przygotowanie: Banany opłukać, skórkę naciąć wzdłuż i lekko rozchylić. W nacięcia wcisnąć po kilka kawałków czekolady skropionej rumem. Każdy banan zawinąć w folię aluminiową, ułożyć na blasze lub w naczyniu żaroodpornym i wstawić na 10 min do piekarnika nagrzanego do temperatury 180 st. C. Po upieczeniu zdjąć folię i z brzegów nacięcia usunąć część skórkę.

Podawać na gorąco. (K)

26 grudnia na ulicach Tokio nie będzie już śladu po świątecznych dekoracjach. W ciągu nocy wszystkie ozdoby świąteczne zostaną zamienione na tradycyjne japońskie dekoracje noworoczne. (P)

KRZYŻÓWKA ŚWIĄTECZNA

POZIOMO:

A. Krótki utwór sceniczny - teolog muzulmański - przejście na wyższe stanowisko. B. Płaskie pudełko do noszenia papierosów - acytowanie czynnikami acetylowymi. C. Stan w Indii nad Zatoką Bengalską - "hipopotam" po czesku - imię żeńskie. D. Polski chirurg ortopeda (Wiktor) - gruba tkanina bawełniana (kalumki) - starożytne miasto w kraju Marocynów (obecnie Pescara) - francuski socjolog i filozof (Raymond). E. Imię aktora Romančika - miasto we Włoszech - wiele rzeczy ułożonych jedna na drugiej - skrót na receptach. F. Pełęg, określanie kierunku - dzień w tygodniu. G. Mies piśmielki rasy szlachetnej (anagram wyrazu GRODNO) - organ. H. Polski aktor (Stefan, 1883-1945) - miasto w W. Brytanii nad kanałem La Manche (anagram wyrazu BATORY). I. Werset koranu - urządzenie w kamerze, które zmienia ogniskową obiektywu - jedno z imion Palmego - rzeka w W. Brytanii. J. Polski kolarz - stolica Irlandii Północnej - francuski pisarz i krytyk (Denis, 1713-1784) - plemiona zamieszkujące Wybrzeże Kości Słoniowej. K. Góry w Azji Środkowej - kran - gorzka substancja wielu roślin leczniczych. L. Urządzenie do automatycznego utrzymywania samolotu na wyznaczonym kursie - kontrargument. M. Otoczony jest balustradą - Wypsy Zeglarszy - stolica RC.

Układ koloidowy, spray. 9. Ogłoszenie, zawiadomienie, ogłoszenie w piśmie - obóz jeniecki dla oficerów w czasie II wojny światowej. 10. Powódka na zyczenie publiczności - motyl nocny. 11. Narząd słuchu - motyl nocny. 12. Bóstwa opiekuńcze domów w mitologii rzymskiej - kolejka, etap. 14. Staropolska miara (4 korce zboża) - skład, lokomotywa. 15. „Osiem” po niemiecku - jaja ryb. 16. „As” po czesku - pierwiastek chemiczny (J). 17. Wzlot samolotu - ma kształt odwróconego stożka. 18. Człowiek wprowadzający

coś nowego do jakiejś dziedziny. 19. Chorobliwy lek przed przebywaniem w ciastym, zamkniętym pomieszczeniu. 20. Skrót oddziału zabezpieczenia ruchu. 21. Miejsce owów w Birnie nad rzeką Iradwi - dety instrument muzyczny - skrót kwasu adenydynowozosforowego. 22. Ciężar danego ciała - Zjednoczenie Lewicy Demokratycznej w Grecji - kupidy. 23. Miasto przemysłowe w Iranie - japoński fizyk (Hideki, 1907-1981). 24. Stara nazwa pierwiastka radonu - ptak drapieżny. 25. Izba wyższa parlamentu w Irlandii - uczucie skrępowania, zakłopotanie.

Wyrazy trudne: AKAN, ATERNUM, GABA, IESI, JS, SEANAD, URE, YUKAWA, ZEA.

Rozwiązanie dodatkowe krzyżówki dadzą litery w następujących kratach: D-18, J-15, E-22, A-1, C-11, K-22, L-7, K-2, G-8, C-7, H-10, B-4, L-13, E-3, K-11, L-24, H-3, H-8, M-2, E-22, B-7, B-19, A-7, C-14, A-5, G-21, A-22, G-7, D-11, L-10, M-25, H-7, C-15, B-19, K-12, L-25, G-20, B-7, D-1, H-19, L-4, J-18, L-7, J-2, F-18, C-1, J-8, L-19.

ANAGRAMÓWKA

Przestawiając litery w podanych parach wyrazów należy utworzyć wyrazy dziewięcioliterowe (dla ułatwienia o jednakowej literze początkowej), i te następnie wpisać do poziomych rzędów diagramu (dla przykładu OPONA + LIST = POLONISTA). Litery w oznaczonej kolumnie pionowej dadzą rozwiązanie dodatkowego zadania.

1.		1. SZPAK + PAPE
2.		2. PLAMA + TREN
3.		3. KLASA + PORA
4.		4. NATAL + POIRT
5.		5. REKIN + PIWO
6.		6. STOPA + SERW
7.		7. PSIAK + KINO
8.		8. PLANT + ETION

PIONOWO:

1. Podstawka pod szklankę, filizankę - zbudny ciężar. 2. Imię „Złotego słowika” - urodzisko nad Morzem Czarnym. 3. Naśladowca wielkich, utalentowanych poprzedników - burzyna. 4. Lewy dopływ Dunaju - ropucha olbrzymia - rzeka w Etiopii. 5. Port wojenny Aten - upiór, mara - japońska norma przemysłowa (ang. skrót). 6. „Gmiew” po łacinie. 7. Próba, eksperyment. 8.

Czyba zaden naród nie może się pochwalic takim bogactwem kolej, jak naród polski. Polskie kolędy, często bardzo stare, należą do krasotów pieśni ludowej religijnej. Jedną z najczęściej śpiewanych stano- wi rozwiąza- nie wykreślanki (w języku czeskim „osmisměrky”).

WYKREŚLANKA

P O M P O W N I A A T E P A T P S N
 O O N U T Ł O K I P T A O A K O Z A
 R R P O L A N T E J S K L B R Y K
 R R R R L N W J R A Z A O D S T N A
 Z P A S Z A E Z C M L Y S P N I K B
 E S K O L E D Y W P O L S K I E A R
 C W O I S S K Z L I R Y A S I R C A
 Z Z P B A C A I G Y E O K L Y N N B
 K K Y L A D Z O W R T L S T K I A S
 A M L A B E R Y L A A T O T W A T A
 P O G R O M K R A Z J N N A R O K K E
 K E I N N K L A U N K I A K Y T A Z
 C H A L A C I K B T A K E T Y B A Z

* BARBADOS • BARBAKAN • BARYTON • BRAK ODWAGI • CEGŁA • CHALCIT • GRANAT • INSEKT • INWALIDKA • JASKINTA • KARWINA • KŁACUN • KLERYK • KOALA • KOLTUN • KORAN • KOSSAK • ŁĄKARCZ • LIZBONA • LORETANKA • MATA BRYŁA • NIETRA • OZNAKA • BAJCZYK • PASZA • PŁAKAT • POBRZEKIEWANIE • PÓGROM • POLANIE • POMPOWNIA • POPRZECZKA • PORTIERTIA • PRAJCZYŻYNA • PROSTOTA • RIPOSTA • SZYNKA • TAPETA • WĘDKA • WIRAZ • WIELORYB • ZABYTEK • ZŁOTO • ZWŁOKI •

KRZYŻÓWKA - SZYFR

Rozwiązanie dodatkowe: Tradycyjny specjal staropolskiej kuchni podawany w polskich rodzinach podczas wieczery wigilijnej. Rozwiązanie dodatkowe otrzymacie po uszeregowaniu wszystkich liter krzyżówki w kolejności od 1 do 24.

Poziomo:
 1. z piasku nie da się ukroczyć; 4. kwiatostan drzew iglastych; 14. tytułowy bohater

1	11	6	17			
B	I	C	Z			
18						
4	20	19	7	21	2	
S	Z	Y	S	Z	K	A
12		5		24		
14	9	23	10	8	22	3
J	I	M	G	W	A	R
15				13		
N						

Wśród Czytelników, którzy przesyłają pod adresem redakcji rozwiązania dodatkowe wszystkich łamigłówek rozlosowanych zostanie pięć nagród książkowych. Termin nadsyłania rozwiązań upływa z dniem 4 stycznia 1998 roku.

Kolumnę przygotował: JÓZEF TADRALA

SYNTEZA KRZYŻÓWKI

Rozwiązanie dodatkowe: Najbardziej popularna polska koleśka. Spróbujcie, drodzy Czytelnicy, zamiast rozwiązywania ułożyć krzyżówkę. Do zestawu specjalnie dobranych wyrazów, z których można właśnie ułożyć krzyżówkę. Jeden wyraz - WIGILIA - dla ułatwienia jest już na swoim miejscu. Przyjemnej zabawy!
 Wyrazy 6-literowe: ADAGIO, EDISON, FOLDER, HEJNAŁ, IMPORT, KAWŁO, KAWCJA, MISTRZ, NAPALM, NAWIAS, OSTRZA, OSIBETRA, PORTKA, PORFOS, RAKARZ, REGENT, SWETER, SYGNAL, SZERPA, SZKARBA, WROTKI, ZAPORA, ZASIEW.
 Wyrazy 7-literowe: DRAMATY, GRAFION, KARAPKA, OKRZEJA, PŁYNIK.
 Wyrazy 9-literowe: SZATNIARZ, TRANSPORT.

BARSKOZ WIGILIJNY ZUSZ

